

Møte mandag den 28. april 2008 kl. 13.11

President: Berit Brørby

Dagsorden (nr. 25):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om endring i arbeidsmiljøloven (rett til redusert arbeidstid for arbeidstakarar som har fylt 62 år) (Innst. O. nr. 47 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 30 (2007-2008))
2. Innstilling fra næringskomiteen om lov om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) (Innst. O. nr. 45 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 20 (2007-2008))
3. Referat

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1 [13:11:52]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om endring i arbeidsmiljøloven (rett til redusert arbeidstid for arbeidstakarar som har fylt 62 år) (Innst. O. nr. 47 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 30 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per Rune Henriksen (A) [13:12:53] (ordfører for saken): Det norske samfunns evne til å få seniorene til å stå lenger i arbeidslivet har stor betydning for framtidig verdiskaping og velferd. Pensjonsreformen er det viktigste virkemiddelet vi har for å nå målsettingen. Muligheten til å kombinere pensjon og arbeid blir mye mer attraktiv med det nye systemet.

En spørreundersøkelse som det er referert til i NAV-rapporten Arbeid og velferd, nr. 1 for i år, indikerer at så mange som halvparten av AFP-pensjonistene og seks av ti arbeidstakere mente at det var sannsynlig at de kom til å kombinere jobb og pensjon hvis pensjonen ikke ble avkortet mot arbeidsinntekt. Gjennom pensjonsreformen har vi lagt til rette for et slikt løp. Det er også gledelig at vi i årets tariffrevisjon i privat sektor har fått en tilpasset AFP-ordning som vil bygge opp under pensjonsreformen.

En rett til redusert arbeidstid for arbeidstakere som har fylt 62 år, vil også bidra til at den enkelte vil kunne kombinere arbeid og trygd ut fra egne forutsetninger. Vi be-

handler i dag et forslag om lovfesting av en slik rettighet. Komiteens flertall støtter forslaget. Vi mener at rett til redusert arbeidstid vil øke yrkesaktiviteten, fordi alternativet for de aller fleste ikke vil være å stå i fullt arbeid, men heller å ikke arbeide i det hele tatt.

For bedriftene vil redusert arbeidstid for dem som er over 62 år, være en måte å beholde noe av kompetansen og arbeidsinnsatsen fra disse gruppene på. Alternativet vil være å miste *all* innsats.

I forbindelse med Stortingets behandling av seniormeldingen understreket komiteen i innstillingen

«viktigheten av at det lokalt, på den enkelte arbeidsplass, legges opp til en aktiv og målrettet seniorpolitikk med en «meny» av konkrete tiltak som kan settes inn overfor eldre arbeidstakere for å bidra til at den enkelte blir i stand til å stå lenger i jobb».

Bedriftenes seniorpolitikk utvikles best lokalt i bedriften, men samfunnet legger rammene. Lovfesting av retten til redusert arbeidstid for dem som er over 62 år, blir således én av flere rammer for bedriftenes egne seniortiltak. Viljserklæringer fra Stortingets komiteinnstillinger er verdifulle bidrag for bedriftene og den enkelte arbeidstaker når seniortiltakene skal utformes, men lovfesting av retten til redusert arbeidstid vil nok ha større effekt.

Noen bedrifter vil oppleve at praktiseringen av denne arbeidstakerrettigheten er en byrde og en ulempe i den daglige drift. Som lovgivere må vi veie flere hensyn opp mot hverandre, og hensynet til den enkelte arbeidstaker og samfunnets behov taler etter vår vurdering for en lovfesting. Det er imidlertid slik at retten ikke er foreslått å være absolutt, men avgrenset, på lik linje med og på samme måte som gjeldende rett til redusert arbeidstid, dvs. at retten ikke vil gjelde der den vil medføre vesentlig ulempe for bedriften. Vurderingen av graden av ulempe vil variere fra sak til sak og må ta utgangspunkt i den konkrete situasjonen for bedrift og arbeidstaker. Slike vurderinger gjøres i større eller mindre grad daglig i norsk arbeidsliv.

Det er også slik at en eventuell uenighet om vurderingen av hvorvidt det foreligger rett til redusert arbeidstid, kan legges fram for Tvisteløsningsnemnda til avgjørelse.

I sum utgjør denne lovendringen et viktig skritt i retning av det nye arbeidslivet hvor vi tar i bruk seniorenes arbeidsevne mest mulig, men også på en slik måte at seniorene selv finner det attraktivt å delta i arbeidslivet.

Kenneth Svendsen (FrP) [13:16:47]: Ifølge Hegnar-Online den 23. april vises det til at fire av ti bedrifter utelukker eldre, og bare 2,5 pst. av offentlige og private bedrifter har et mål om å rekruttere seniorer. Dette er skremmende tall og noe som jeg er redd for vil forsterke seg med lovforslaget som behandles i dag.

Forskningskoordinator Tove Midtsundstad i Fafø har funnet ut at svært få virksomheter satser aktivt på seniorpolitikk, til tross for et økende press på arbeidsmarkedet. Avtalen om inkluderende arbeidsliv og Nasjonalt krafttak for seniorpolitikk i arbeidslivet viser seg å ha langt dårligere virkning enn de politiske forutsetningene tilsier. Kartlegging er en del av Arbeidslivsprogrammet i Forskningsrådet.

I forbindelse med en utvidelse av IA-avtalen i 2006 satte Regjeringen seg som mål å øke forventet pensjonsalder for personer over 50 år med minst seks måneder i perioden 2001–2009. Den nye IA-avtalen som gjelder fram til utgangen av 2009, legger økt vekt på seniorpolitikk. Til tross for låber interesse i private virksomheter tror ikke Midtsundstad at mange flere jobber i IA-bedrifter i dag enn ved utgangen av 2005 – dette selv om andelen av IA-virksomheter som jobber mer aktivt med seniorpolitikk, kan ha økt noe.

Det offentlige har innsett at det ikke er tilstrekkelig med lovpålegg for å hindre utstøting av enkelte grupper fra arbeidslivet. Derfor prøver man med gulrot i stedet for med pisk, påpeker Midtsundstad. Forskningsprosjektet i Fafo viser imidlertid at verken private eller offentlige virksomheter deler Regjeringens målsetting.

Mest nedslående i et IA-perspektiv er det kanskje at bare 2,5 pst. av alle virksomheter har som seniorpolitisk målsetting å prøve aktivt å rekruttere flere eldre arbeidstakere. Det gjelder én av 20 kommunale og statlige virksomheter, men så å si ingen av virksomhetene i privat sektor, oppgir Midtsundstad. Fire av ti virksomheter sa også at de utelukket eldre som interessante for rekruttering. Kartleggingen ble gjennomført ved årsskiftet 2005/2006, før mangelen på arbeidskraft ble like merkbar i alle næringer.

Midtsundstad peker på at det allikevel er en stor andel virksomheter som har en personalpolitikk som tar hensyn til seniorenene. Enten tilbyr de ulike tiltak for eldre med helseproblemer og redusert arbeidsevne, de har særskilte helseforebyggende tiltak, de oppmuntrer eldre til fortsatt kompetanse- og karriereutvikling, eller de gjør andre ting for å holde på de eldste arbeidstakerne.

Forslaget om økte rettigheter vil støte ut langt flere eldre enn det som gjelder i dag, og det vil i tillegg føre til at det vil være bortimot umulig for personer som er over 50 år, å kunne skifte jobb. De økte økonomiske forpliktelsene ved å ha eldre ansatte vil føre til at bedriftene ansetter yngre og yngre personer. Lovforslaget som legges fram, vil etter Fremskrittspartiets syn føre til at utstøtingen av eldre arbeidstakere forsterkes, og at flere allerede fra 50-årsalderen vil få problemer.

Dette er jo også noe som en enstemmig komitee sier noe om i Innst. S. nr. 200 for 2006-2007, hvor det bl.a. står:

«Komiteen vil vise til at det også i seniorpolitikken er en rekke dilemmaer. På den ene side kan myndighetene ønske å etablere «ordninger» som isolert skal bidra til at eldre arbeidstakere står lenger i jobb. På den annen side kan summen av slike tiltak i møte med virkeligheten bidra til at eldre arbeidstakere får problemer på arbeidsmarkedet fordi den eldre arbeidskraften blir for dyr. Komiteen er derfor av den oppfatning at velferds- og pensjonspolitikken må legges opp slik at den stimulerer den enkelte aktivt til å stå lenger i jobb. Samtidig bør de ulike insentivsystemer av økonomisk art legges opp slik at det lønner seg for den enkelte arbeidsgiver å ta godt vare på sine eldre arbeidstakere.»

Fremskrittspartiet beklager at komiteen ikke viderefører en slik holdning.

Komiteen sier videre i samme dokument:

«Komiteen vil understreke viktigheten av at det lokalt, på den enkelte arbeidsplass, legges opp til en aktiv og målrettet seniorpolitikk med en «meny» av konkrete tiltak som kan settes inn overfor eldre arbeidstakere for å bidra til at den enkelte blir i stand til å stå lenger i jobb. Slike konkrete tiltak kan være kortere arbeidsdag i perioder, mer fritid, fleksibel arbeidstid, inntak av ekstrahjelp, færre kvelds-, natte- eller helgevakter, mindre rengjøringsarealer, ansvar for et mindre antall brukere og mentoroppgaver overfor yngre ansatte.»

Slike tiltak ville være mer individuelt rettet og ville være langt mer effektive for å nå målgruppen. I tillegg ville disse forslagene føre til et lavere kostnadspress mot bedrifter som ansetter seniorer, noe som igjen vil føre til større muligheter for at seniorer blir lenger i arbeidslivet. Fremskrittspartiet kommer derfor til å stemme imot det framlagte forslag.

Martin Engeset (H) [13:21:47]: Jeg må først si at jeg ble ganske overrasket da dette forslaget kom fra Regjeringen, ikke fordi vi ikke hadde hørt om det før, men fordi vi nok hadde trodd at Regjeringen ville la være å følge opp dette, med tanke på den utviklingen vi har sett på arbeidsmarkedet, den løsningen man fikk i forbindelse med lønnsoppgjøret og AFP-ordningen, og ikke minst også den behandlingen som vi hadde av stortingsmeldingen om seniorpolitikken. Da vi behandlet den – jeg hadde gleden av å være saksordfører for den – var vi veldig opptatt av, som også representanten Kenneth Svendsen nylig viste til, at man ikke måtte etablere ordninger som i sum vil bidra til at eldre arbeidskraft får problemer på arbeidsmarkedet. Jeg er engstelig for at denne lovendringen kan komme til å innebære at den eldre arbeidskraften får problemer.

I dag behandler vi Regjeringens første konkrete oppfølging av seniormeldingen. Det første vi nå ser at Regjeringen foreslår, og får tilslutning til fra sine våpendragere her i salen, er en ordning som i møte med virkeligheten vil kunne bidra til at eldre arbeidstakere får problemer. Dette er etter Høyres oppfatning dårlig seniorpolitikk. La det være sagt med en gang: Dersom vi skal være opptatt av at eldre arbeidstakere skal forbli i arbeidslivet, må vi se på mange ulike tiltak for å få dette til. I enkelte sammenhenger vil det være et fornuftig tiltak at den enkelte senior får mer fri, f.eks. gjennom noe redusert arbeidstid eller mer ferie. Problemet her er altså ikke tiltaket i seg selv, men lovfesting. Vi ser at dette har fungert veldig greit ute i arbeidslivet i flere år.

Problemet vil være: Hva vil utfallet av en generell lovfestet rettighet innebære? Jo, faren er at man ender opp med en ensrettet tiltaksstyring i seniorpolitikken fordi dette tiltaket alene vil være førstevalget. Hvilke andre incentiver skal en arbeidsgiver ha overfor sine eldre arbeidstakere for å drive god seniorpolitikk, tilpasset den enkeltes behov, ønsker og forutsetninger når løsningen tilbys i lovs form? Det kan videre virke som om man ikke er helt enig med seg selv om hvordan en slik lovfestet rettighet reelt sett skal fungere. Vel får man vite at ved oppnådd 62 år har man en rett til å jobbe redusert. Men rettigheten utløses bare dersom dette ikke er til «vesentlig ulempe» for virk-

somheten, som det står. Det synes uklart hva dette egentlig betyr. For mange små og mellomstore bedrifter vil det alltid knyttes ulempe til at noen jobber mindre. I mange distrikter vil det simpelthen ikke være mulig å dekke det kompetansetapet som kommer som følge av rettigheten. Jeg mener denne rettighetsfestingen er dårlig seniorpolitikk, men det er også dårlig næringspolitikk og dårlig distriktpolitikk.

Regjeringen snakker om å være inkluderende i arbeidspolitikken, føre en aktiv næringspolitikk og sørge for bosetting og næringsliv i distriktene. Proposisjonen vi har til behandling i dag, viser at dette ikke bare er ord uten innhold, det er faktisk ord med stikk motsatt innhold. I behandlingen av senioremeldingen sa en enstemmig komite at den ville understreke viktigheten av at det lokalt, på den enkelte arbeidsplass, legges opp til en aktiv og målrettet seniorpolitikk med en meny av konkrete tiltak som kan settes inn overfor eldre arbeidstakere. For egen del vil jeg legge til at det alltid må være det enkelte individ og dets kompetanse, evner og muligheter som setter grense for yrkesdeltakelse – ikke hvor gammel en er.

Det er et stort dilemma at ansettelseskostnadene i dag ofte er langt større enn utgiftene bedriften påføres når ansatte presses ut av arbeidslivet. Høyre mener det er helt nødvendig å gjøre noe med dette dilemmaet for at målet om at færre utstøtes og flere inkluderes i arbeidslivet, skal nås. Med tanke på den løsningen som kom så langt i lønnsoppgjøret og i forhold til avtalefestet pensjon, er det grunn til å anta at forutsetningene i pensjonsreformen om en god seniorpolitikk brytes, og at lovforslaget vi her har til behandling, vil føre til at ansettelseskostnadene når det gjelder eldre arbeidstakere, blir mye høyere. Det er en grunn til at en samlet arbeidsgiverside i høringene er motstander av denne lovfestingen. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at Regjeringen ikke tar mer hensyn til dette i sin seniorpolitikk, for det er faktisk ute i bedriftene at de eldre skal jobbe, ansettes og få en god avslutning på sin yrkeskarriere.

Karin Andersen (SV) [13:27:06] (komiteens leder): SV er glad for det lovforslaget som vi behandler i dag. Men vi er litt forundret over den debatten som oppstår i kjølvannet av det, særlig fordi de partiene som ellers tar sterkt til orde for større muligheter til å ta selvstendige avgjørelser og for valgfrihet, i denne saken velger å si at det skal ikke arbeidstakere ha. Den fleksibiliteten som nå også skal ligge i det nye alderspensjonssystemet, der man kan kombinere arbeid og trygd fra 62 år, følger logisk av et slikt forslag som vi nå vedtar i dag, slik at muligheten til å bruke den fleksibiliteten faktisk må være til stede.

Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har en merkelig og misforstått fortolkning også av det som vi var enige om da vi diskuterte senioremeldinga, nemlig at dette forslaget skal bety at man har forlatt en linje hvor god seniorpolitikk organiseres på den enkeltes virksomhet, og at en meny av konkrete tiltak skal erstattes av rettighetslinja. Det er ingen motsetning mellom dette, det er tvert imot et supplement. Dette er ingen pisk for bedriftene, men en større valgfrihet for den enkelte arbeidstaker. Er seniorpolitikken

god på den enkelte arbeidsplass, vil det oppheve det som kunne oppleves som en ulempe for bedriften. Ulempen vil effektivt kunne møtes med en god seniorpolitikk lokalt som gjør at folk ikke tar dette valget. Det lønner seg for bedriftene å ta vare på den enkelte arbeidstaker i dag, og det kommer til å lønne seg framover også med denne loven. Den retten som blir nedfelt i dag, står overhodet ikke i veien for gode lokale seniortiltak, men gir en mulighet for den arbeidstaker som mener dette er en riktig løsning for seg. Min vurdering er at utstøtingen ikke vil øke med dette forslaget. Det er langt større grunn til å frykte at flere seniorer vil se seg nødt til å gå helt ut av arbeidslivet hvis vi ikke følger opp med en rettighet til å få fortsette på deltid.

Det har også vært stilt spørsmål om begrepet «vesentlig ulempe». Det er ikke et begrep som er spesielt for denne loven eller denne paragrafen, for det er den samme type vurderinger som gjelder krav om deltid ut fra andre bestemmelser i det samme lovverk. Det er ikke noen ny praksis i forhold til det. Men det er klart at hvis bedriftene ikke ser seg tjent med å føre en seniorpolitikk som gjør at det blir mulig for eldre arbeidstakere å stå i arbeidslivet lenger, vil dette gi den enkelte en rettighet til å kreve deltid, men under de forutsetningene som loven setter, nemlig at det ikke skal føre til «vesentlig ulempe».

Jeg mener dette er et bra lovforslag. Jeg tror det vil bidra til en bedre seniorpolitikk og til at kombinasjonen arbeid og trygd i større grad framover vil bli benyttet i det aldersintervallet der vi ser at utstøtingen fra arbeidslivet i dag er høy, og dermed bidra til motsatt utvikling.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:30:53]: I denne saken tror jeg at vi alle har engasjement for og ønske om en god seniorpolitikk. Vi ser på eldre arbeidstakere som en ressurs med mye erfaring. Gradvis nedtrapping kan for mange av dem være med og øke den faktiske avgangsalderen. Ingen er tjent med at de forsvinner helt ut av arbeidsmarkedet.

Av og til kan en få inntrykk av at språkbruken i politikken kan virke litt overdreven sett i forhold til det reelle innholdet i den saken som diskuteres. Vi skal vel ikke stikke under stol at budskapet noen ganger må både spises og forenkles for at en skal få poengene klart fram. I denne saken synes jeg nok, for å være ærlig, at både regjeringssiden, som har lagt fram forslaget om å lovfeste retten til redusert arbeidstid for arbeidstakere over 62 år, og opposisjonspartiene, som går imot forslaget, tar vel sterkt i når de argumenterer for henholdsvis fordeler og ulemper med forslaget.

Kristelig Folkeparti har valgt å gi sin tilslutning til forslaget først og fremst på grunn av den logiske sammenhengen med muligheten til fleksibel pensjonering i pensjonsreformen. Men vi tror nok at hensikten med lovforslaget langt på vei ville blitt oppnådd også uten lovfesting, i normale drøftelser mellom partene i arbeidslivet eller direkte mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Samtidig mener vi at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre tar vel sterkt i når de forsøker å spørre hva som kan komme til å skje når det gjelder seniorennes attraktivitet i arbeidsmarkedet som føl-

ge av denne lovfestingen. Vi tror ikke at det betyr så mye. Det er arbeidsmarkedets behov for kompetent arbeidskraft som først og fremst kommer til å styre etterspørselen etter seniorer.

Kritikken av begrepet «vesentlig ulempe» som bedriftene kan påberope seg for å si nei til en forespørsel om redusert arbeidstid, har vi også vanskeligheter med å gi vår tilslutning til. Tross alt er det et begrep som benyttes andre steder i arbeidsmiljøloven, og som er brukt i lovparagrafer som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre selv har foreslått fra regjeringsposisjon. Jeg kan nevne § 10-2 om arbeidstidsordninger, der det står:

«Arbeidstaker har rett til fleksibel arbeidstid dersom dette kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten.»

Og jeg kan nevne § 12-6 om delvis permisjon som «skal oppfylles med mindre dette medfører vesentlige ulemper for virksomheten».

Kristelig Folkeparti støtter som sagt det konkrete forslaget, samtidig åpner vi for at denne konkrete endringen kan evalueres etter noe tid. Skulle den mot formodning, gi klare negative effekter, kan ordlyden i loven endres på et senere tidspunkt.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [13:34:12]: Alle partier er enige om at vi skal få en rett til uttak av pensjon fra 62 år i folketrygden. Det er også bred enighet om å føre videre det statlige bidraget til avtalefestet pensjon fra 62 år. Rett til pensjon fra 62 år står altså fast. Vi er også enige om betydningen av at en ny pensjonsordning skal stimulere til å stå lenger i arbeid. Rett til pensjon fra 62 år må ikke følges av at det normale blir å ta ut full pensjon fra dette tidspunktet. For mange vil det imidlertid være en forutsetning for å stå lenger i arbeid at det åpnes for å kunne trappe ned noe. Vi vet at arbeidstakere møtes ulikt når det gjelder å kunne gjøre dette. Dessverre er det ikke så rent sjelden at viljen til å åpne for deltid er begrenset i deler av arbeidslivet. Konsekvensene blir at for mange går helt ut av arbeidslivet.

Jeg mener at forslagene i Ot.prp. nr. 30 for 2007-2008 på en hensiktsmessig måte følger opp vedtakene om rett til tidligpensjon fra 62 år og ønsket om at flere skal finne det mulig å stå lenger i arbeid. En regel om rett til redusert arbeidstid vil gi mange arbeidstakere viktige signaler om at de er ønsket i arbeidslivet, og det vil gi mange arbeidsgivere viktige signaler om at de må legge til rette for deltid. Mindretallet vil ikke bidra til dette. De mener arbeidslivet selv må finne ut hvordan man skal tilpasse seg rett til pensjonering fra 62 år – dem om det.

Jeg mener nok at det skytes langt over mål når det fra mindretallets side sies at flertallet nå har «forlatt linjen» hvor god seniorpolitikk er noe som den enkelte arbeidsplass også må være med på å legge opp til. Nei, det har vi da så visst ikke forlatt. Men vi mener at det ikke nødvendigvis er arbeidslivet som må finne ut dette alene, og seniormeldingen fikk vi jo også fordi det er en offentlig oppgave å bygge oppunder dette arbeidslivet. Selvsagt vil den gode seniorpolitikken måtte utvikles i arbeidslivet, men et godt lovverk som bygger opp-

under dette, vil være til hjelp både for arbeidstaker og for arbeidsgiver.

Jeg må nok også spørre mindretallet hvorfor de er så redde for å lovfeste retten til redusert arbeidstid, når de anser dette som et utmerket virkemiddel, jf. bl.a. de felles formuleringene vi har om dette i innstillingen til seniormeldingen. Jeg mener at vi må ha mål om å stimulere til å stå lenger i arbeid – at heltid eller deltid er i fokus. Mindretallet synes å være ensidig opptatt av de konsekvensene dette kan få for arbeidsgivere som ikke ønsker å bidra til fleksible løsninger. Det synes jeg mindretallet skal tenke nøyere igjennom.

André N. Skjelstad (V) [13:37:28]: Venstre vil fastslå at det alltid må være det enkelte individ og dets evner, kompetanse og muligheter som setter grense for yrkesdeltakelse, ikke hvor gammel man er. Dette innebærer at seniorpolitikken må innrettes som arbeidslivet for øvrig, hvor den frie avtaleretten mellom arbeidstaker og arbeidsgiver danner basis for arbeidsforholdet. Dette innebærer at de virkemidlene som har best mulighet for å virke positivt for å nå målsettingen om et mer inkluderende arbeidsliv og flere seniorer som kan arbeide lenger, i utgangspunktet må være økonomiske incentiver som må rettes mot den enkelte arbeidstaker og mot den enkelte virksomhet.

Venstre mener at det finnes mange måter å legge til rette for redusert arbeidstid på der det er behov for det. Med en befolkning som blir stadig friskere og lever lenger, vil jeg påpeke at behovet for lovfesting av retten til redusert arbeidstid synes noe unødvendig. For noen grupper vil det derimot være behov for redusert arbeidstid, og Venstre ser det som viktig at partene i arbeidslivet gjennom forhandlinger seg imellom løser dette, hvor det er behov for det.

Venstre ønsker å åpne for flere midlertidige ansettelser for dem over 62 år for å stimulere arbeidsgiverne til å ansette flere eldre arbeidstakere. Vi ønsker generelt et mer fleksibelt arbeidsliv for seniorene. Dette innebærer å åpne for å lage mer individuelle avtaler for dem over 62 år. Venstre ønsker å åpne for svært fleksible løsninger når det gjelder arbeidstid for personer i den aldersgruppen. Spesielt for kvinner i tunge omsorgsyrker vil dette være av betydning sammen med mer individuell tilrettelegging på den enkelte arbeidsplass. Arbeidstakere i omsorgsyrker er spesielt utsatt for skader og belastningslidelser, og for å møte utfordringene knyttet til en aldrende befolkning vil det være av betydning å holde folk i yrket så lenge som mulig. Dette kan bl.a. innebære fleksible turnusordninger og mer vekt på tekniske hjelpemidler for å unngå tunge løft. Hver enkelt ansatt over 45 år i tunge omsorgsyrker bør derfor kunne få en vurdering av sin arbeidssituasjon, med vekt på individuell tilrettelegging.

Venstre kommer til å stemme imot lovendringen.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:39:45]: Jeg mener at det finnes veldig sterke incentiver allerede nå, og det vil det også være i framtiden, for arbeidsgivere for å ha en aktiv seniorpolitikk, rett og slett fordi at den største utfordringen i framtiden som hovedregel vil være mangel

på arbeidskraft. Når vi ser på den demografiske utviklingen i Norge og i resten av Europa, vil vi se at det normale vil være at vi mangler arbeidskraft. Så vil selvfølgelig trykket i den utfordringen variere noe etter konjunktorene, men hovedbildet vil være slik, slik at de som tenker A4-rekruttering i framtiden, vil være taperne i norsk arbeidsliv. Det er min påstand. Derfor vil det være svært viktig for både offentlige og private arbeidsgivere i framtiden å ha fokus på å kunne rekruttere seniorer, rekruttere folk med innvandrerbakgrunn, rekruttere blant funksjonshemmede – altså i det hele tatt å ha sterkt fokus på det som i dag kalles marginale grupper på arbeidsmarkedet. Det ligger sterke incentiver på arbeidsgiversiden når det gjelder å ha en aktiv og god seniorpolitikk.

Så mener jeg, og det har Stortinget vært enig i, at det har vært en utfordring at incentivene på arbeidstakersiden, med tanke på å jobbe lenge på slutten av yrkeskarrieren, har vært svake. Altså: Hele pensjonssystemet, inkludert AFP, har nesten ikke hatt noen incentiver for å få arbeidstakere til å velge å jobbe. Derfor har vi de siste årene konsentrert oss veldig mye om å få på plass et nytt pensjonssystem, med en fleksibel alderspensjon for alle som har tjent opp rettigheter fra 62 år, og å få på plass en løsning for avtalefestet pensjon, AFP, som innebar at den fleksibiliteten kunne ivaretas selv om man valgte å ta ut AFP. Det har vi lyktes med. Det har vi greid å få på plass. Så nå har vi sterke incentiver på arbeidstakersiden for å jobbe selv om man har fylt 62 år, og selv om man har rett til å ta ut pensjon. Helheten i det pensjonssystemet er også utformet slik at de som ikke har det valget, altså de som ikke greier å jobbe, skal kunne gå av med en verdig pensjon fra 62 år.

Det vi nå holder på med – og der må jeg få si meg 100 pst. enig med representanten Woie Duesund – er å se på lovverket for øvrig, for å se om det logisk harmonerer med både de utfordringene vi har når det gjelder arbeidskraft, og de endringene vi gjør som følge av pensjonsreformen. Da vil jeg si at det er to områder der jeg synes det logisk sett er rett å gjøre endringer i arbeidsmiljøloven. Det ene er å sikre lovmessig den fleksibiliteten vi nå får innført i pensjonssystemet, også i arbeidsmiljøloven. Jeg er enig med Woie Duesund i at jeg tror at det har gitt de utfordringene arbeidsgiverne har med å skaffe seg nok arbeidskraft, mer symbolsk betydning enn en reell betydning. Men når vi nå gjennom pensjonssystemet stimulerer til fleksibilitet, er det riktig å sikre den rettigheten også som et klart signal gjennom endring av arbeidsmiljøloven og rett til å arbeide deltid fra 62 år.

Jeg vil i løpet av tiden som kommer, også sende på høring et forslag om å gjøre noe med en annen aldersgrense som er viktig i arbeidsmiljøloven, nemlig 70-årsgrensen, der det etter dagens arbeidsmiljølov er slik at det er saklig greit å si opp ansatte bare de har nådd 70 år. Det blir også et veldig feil signal i det pensjonssystemet vi nå får på plass. Da må det være en annen begrunnelse for å si opp folk enn at man har nådd en viss alder.

Altså: De betraktningene som går på oppsigelse for øvrig, må i sterkere grad også komme inn i arbeidsmiljøloven. Da har vi tilpasset arbeidsmiljøloven til pensjonsre-

formen langt på vei, og det er jeg glad for at Odelstinget slutter seg til i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kenneth Svendsen (FrP) [13:45:03]: Det var godt å høre at vi får en forandring på 70-årsregelen, noe som Fremskrittspartiet har foreslått i en årrekke – det er jo bedre sent enn aldri, selvfølgelig.

Overalt i samfunnet brukes prismekanismen som et middel til å stoppe en uønsket utvikling. Det vi ønsker mer av, setter vi ned prisen på, og det vi ønsker mindre av, setter vi opp prisen på: Høye alkoholavgifter for å begrense bruken av alkohol, sukkeravgift for å begrense bruken av sukker, høye fartsbøter for å unngå høy fart – jeg kunne nevne mange slike eksempler.

Så kommer vi til seniorpolitikken, og da er det tydeligvis det motsatte som gjelder. Her øker man altså prisen til arbeidsgiver, slik at det blir dyrere for en arbeidsgiver å kjøpe arbeidskraft hvis personen er eldre. Kan statsråden forklare hva som tilsier at prismekanismen virker motsatt av alt ellers i samfunnet når det gjelder seniorpolitikken – at økt pris fører til flere ansettelses?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:45:59]: Representanten Svendsen prøver seg sikkert på et forsøk på et godt resonnement, men jeg føler at det resonnementet svikter helt i startfasen. De endringene vi nå gjør i arbeidsmiljøloven, fører jo ikke til noen økt pris på seniorene. Det er etter min mening et helt feil utgangspunkt. Endringene er bare for å sikre seniorene en rett til deltid, og det fører til at flere seniorer vil stå lenger i jobb. Det er godt for norske arbeidsgivere som vil mangle arbeidskraft, så denne lovendringen bidrar til at norske virksomheter i framtiden kan være lønnsomme og ha god inntjening.

Hele resonnementet bygger på et feil utgangspunkt, og da blir selvfølgelig konklusjonen også feil.

Martin Engeset (H) [13:47:09]: Det er nok i denne saken som i en del andre saker i norsk politikk, at målene kan vi nok være rimelig enige om, men fra tid til annen blir det sterk uenighet om hvilke virkemidler vi tror virker for å oppnå målene.

Jeg satte pris på at statsråden nå signaliserte så tydelig at han ønsket å oppheve 70-årsregelen. Det ser vi frem til. Og så satte jeg også pris på at statsråden var så tydelig da han sa at den største utfordringen i fremtiden vil være mangelen på arbeidskraft.

Det jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden litt på, er begrunnelsen for lovforslaget. Mener statsråden at det har vært et stort problem i arbeidslivet de siste årene at eldre arbeidstakere ikke har fått lov til å få redusert arbeidstid? Er det det som er motivasjonen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:48:04]: Begrunnelsen for forslaget er ikke at det kan dokumenteres at eldre arbeidstakere har hatt problemer med å få deltid hvis de har ønsket det. Jeg har ikke registrert noen undersøkelser i så måte.

Det som er det viktige, og det som er det sterke signalet i pensjonsreformen, er at vi ønsker fleksibilitet, at vi ønsker gradvis nedtrapping fra arbeidslivet, og at vi definerer det som et gode at eldre arbeidstakere utnytter den arbeidsevnen de har, selv om den ikke er 100 pst. Vi mener at det er veldig feil at eldre arbeidstakere må begrunne ønsket om deltid ut fra helsemessige, sosiale eller andre viktige velferdsgrunner – det er ikke nødvendig. Det er nok å begrunne det ut fra en alder på 62 år, at man ønsker en gradvis nedtrapping og har rett til deltid. Det er begrunnelsen for at vi ønsker å utvide lovforslaget på den måten vi nå gjør, ikke at vi så langt har noen grundige undersøkelser som viser at dette har vært svært vanskelig for eldre arbeidstakere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 407)

Sak nr. 2 [13:49:31]

Innstilling fra næringskomiteen om lov om forvaltning av villlevende marine ressurser (havressurslova) (Innst. O. nr. 45 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 20 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter, og at den fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:51:01] (ordfører for saken): Det er en glede for meg som saksordfører å få legge fram innstillingen fra komiteen om lov om forvaltning av villlevende marine ressurser – havressursloven.

Ved behandlingen i komiteen har vi hatt en grundig og god prosess, og vi er enige om store deler av innstillingen. På noen få områder står opposisjonen og posisjonen delt, noe jeg vil komme tilbake til.

Lovforslaget som nå fremmes, bygger i stor grad på forslaget fra Havressursutvalget som ble oppnevnt av regjeringen Bondevik II i 2003. Havressursloven skal avløse saltvannsfiskeloven.

Lovens § 7 viderefører saltvannsfiskelovens prinsipp om at høsting er tillatt med mindre det er satt begrensninger med hjemmel i loven. Samtidig kommer det til uttrykk i loven at forvaltningen har en plikt til å vurdere hvilke forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at forvaltningsprinsippet innebæ-

rer en videreføring og en forsterkning av den påbegynte utviklingen mot en mer helhetlig forvaltning. Flertallet ser at forvaltningsprinsippet vil medføre økt behov for kunnskap og systematisering, og forutsetter at dette ivaretas gjennom framtidig satsing på forskning.

Loven slår fast at retten til ressursene ligger til fellesskapet i Norge, noe komiteen har sluttet seg til. En samlet komite, unntatt Fremskrittspartiet, viser til at føre-var-prinsippet skal være ett av de grunnleggende hensyn for forvaltningen av de villlevende marine ressurser. Samtidig mener et mindretall at det er viktig at bestemmelsen for forvaltningen skal gjelde hele landet, slik at det ikke er grunnlag for forskjellsbehandling.

En samlet komite viser til at vi ikke har regler som omfatter marin bioprospektering og utnyttelse av marine genressurser utover patentloven, og er derfor enig i forslaget om å innføre regler på dette området. Komiteen er også enig i forslaget om en hjemmel for at en andel av fordelten fra slikt utbytte kan tilfalle staten. Mindretallet: Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener imidlertid at en adgang må brukes med forsiktighet, og bare i tilfeller der det er nødvendig.

Et flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, påpeker at det bare er et fåtall av de livsformene som finnes langs norskekysten og i de nordlige havområdene, som er utforsket og blir utnyttet i næringsssammenheng. Flertallet vil derfor understreke viktigheten av at Regjeringen følger opp arbeidet med en strategi for utnytting av marine genressurser og hjemlene i havressursloven. Flertallet har merket seg at det ikke eksisterer noe internasjonalt regime på området, og Regjeringen bes om å arbeide for at Norge får etablert et slikt regime i tråd med havressursloven.

Komiteen er enig i at hjemmelen for reguleringsråd videreføres, og konstaterer at loven i hovedsak viderefører dagens regler om ressursuttaket. Komiteen har merket seg at det i Ot.prp. nr. 20, på side 85, uttales at

«det i første rekkje er ei politisk oppgåve, og ikkje noko som skal regulerast gjennom havressurslova».

På side 85 står det også:

«Difor er høvet til å endre «styrkeforholdet» mellom gruppene, og til å opprette nye grupper, svært vidt.»

Komiteen viser til at fiskerinæringen er avhengig av naturen og utsatt for naturlige svingninger. Komiteen vil likevel understreke fiskerinæringens behov for stabilitet og forutsigbare rammer. Omdelingen mellom gruppene kan føre til usikkerhet om framtidig kvotegrunnlag. Dette gjelder for alle fartøygrupper. Høyre er derfor glad for at en samlet komite understreker at fordeling av kvoter mellom gruppene må opprettholdes over tid. Dette er nødvendig for å sikre fiskeribedriftene tilfredsstillende vilkår i forhold til låneinstitusjoner, arbeidsmarkedet og de investeringer som skal gjøres.

Jeg viser videre til at det i § 11 gis hjemmel for å fastsette nasjonale kvoter, gruppekvoter og distriktskvoter. Mindretallet, Høyre, Venstre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at dagens distriktskvoteordning bør oppheves. Disse medlemmene viser til Innst. O. nr. 20 for 1988-1989, hvor det framgikk at

«Komiteen vil presisere at det normalt ikke skal av-

settes mer enn inntil 5 pst. av totalkvoten til distriktskvoter».

Disse medlemmer mener subsidiært at en slik begrensning fortsatt bør gjelde. Disse medlemmer forutsetter at fullmaktsadgangen i § 11 fjerde ledd benyttes med stor forsiktighet.

I kapittel 7 viser komiteen til at forslaget til § 15 innfører en generell ilandføringsplikt for fisk. (Presidenten klubber.) Komiteen viser til at dette vil redusere faren ... (Presidenten klubber igjen.)

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Tida er dessverre ute.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [13:56:13]: Beklager, jeg hadde dessverre mye mer jeg skulle sagt.

Jeg ønsker å ta opp forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Representanten Elisabeth Røbekk Nørve har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Steinar Gullvåg (A) [13:56:51]: Odelstinget vil i dag vedta et lovverk som kan komme til å bli like viktig for framtidens næringsutvikling som havretts- og petroleumslovgivningen i sin tid var. Den nye havressursloven, som nå altså omfatter alle viltlevende marine organismer, slår fast at alt som lever i havet, er vårt felles eie, og at vi for all tid skal ha en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av våre marine ressurser og tilhørende genetisk materiale. Det betyr at føre-var-prinsippet skal være et grunnleggende hensyn ved forvaltningen av viltlevende marine organismer. Det betyr også at vi knesetter havressurslovens forvaltningsprinsipp som innebærer at departementet og fiskeriforvaltningen har en plikt til å vurdere hvilke forvaltningsvedtak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene våre.

Bioprospektering er, som saksordføreren nevnte, formålsrettet leting etter naturstoff i genetisk materiale for å prøve ut egenskapene til materialet og utnytte dette kommersielt. Dette materialet kan utnyttes på flere måter. Det kan produseres syntetisk, det kan være utgangspunkt for nye produkter basert på det genetiske materialet, eller det kan settes inn i andre organismer for å gi disse nye egenskaper. Jeg tror egentlig ikke det er mulig for oss i dag å begripe rekkevidden av de mulighetene som finnes i avansert bioteknologi.

Havressursloven regulerer altså ikke bare fiske og næringsvirksomhet langs kysten, men skal også regulere og forvalte nye ressurser som tidligere ikke er omfattet av saltvannsfiskeoven.

Bare et fåtall av de organismene som finnes langs kysten vår, og særlig i de nordlige områdene, er utforsket i næringsssammenheng. Mange marine arter er trolig ikke beskrevet ennå, og vi har på langt nær godt nok kjenn-

skap til de ulike artenes genetiske og molekylære egenskaper. Dette gjelder særlig det som forskerne kaller for «kuldetilpassede organismer».

Kanskje kan løsningen på kreftgåten finnes i dette materialet, eller det kan finnes nye medisiner mot en sykdom som Alzheimer. I løpet av de neste 20 år vil kartleggingen og utnyttelsen av det biologiske materialet kunne bli et betydelig vekstområde for norsk næringsliv. Her har Norge særlige og naturlige fortrinn, nettopp fordi vi har en lang kystlinje som grenser opp til subarktiske og arktiske farvann. Nå kan veien fra prospektering til kommersiell suksess være ganske lang, men mulighetene til store økonomiske gevinster er åpenbart også til stede.

Det betyr at alle som skal lete etter, forske på eller utnytte marine ressurser, må ha tillatelse til det, fordi

- vi ønsker å ha kontroll med lete- og uttaksaktiviteten, nettopp for å sikre et forsvarlig uttak og for å hindre at det skjer skade på organismer eller på sårbar natur
- forvaltningen skal ha kontroll med hvilke arter som skal høstes
- vi vil ha kontroll med en eventuell kommersiell utnyttelse av materialet
- vi vil ha kontroll med de utviklingspolitiske sidene av utnyttelsen av genetisk materiale

Alle partier, unntatt ett, er videre opptatt av at Regjeringen følger opp dette arbeidet med en strategi for utnyttelse av våre marine genressurser. Vi mener også at det fra norsk side bør tas initiativ til internasjonale avtaler som kan regulere uttaket av marine organismer i tråd med de viktige prinsippene som er knesatt i havressursloven.

Havressursloven regulerer også fritidsfisket. Det gjelder både bruken av redskap og fangstperioder. Kanskje er det på dette området at loven berører flest mennesker i dette landet. Jeg nevner i korthet at det nå fastsettes en grense for det som kan kalles yrkesfiske, mot det som kan kalles fritidsfiske, og grensen er satt til de bestemmelser som finnes i merverdiavgiftsloven.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:02:15]: La meg først starte med å takke saksordføreren for en god jobb i en stor sak. Den har vært krevende, men resultatet har blitt bra.

Saksordføreren nevnte at det var et flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, som ville ha en helhetlig forvaltning. Selvfølgelig vil også Fremskrittspartiet ha en helhetlig forvaltning. Det har vi kommentert mange ganger.

Slik Fremskrittspartiet ser det, har denne loven en svakhet. Den er vel ganske generell. Den baserer seg på at den i hovedsak er en fullmaktslovgivning, og det medfører at loven blir ufullstendig, den fører også til lite forutsigbarhet for næringen, og den gir mye makt til byråkratiet. Det synes vi er bekymringsfullt. Vi ønsker at det meste av lovverket skal fastsettes i denne sal, fordi det betyr ryddige og klare forhold overfor dem som blir berørt. Det verste en næring kan oppleve, er at regelverket blir endret av et departement uten at det er foretatt nødvendige prosesser, slik at man får særnorske konkurranseulempes og uforutsigbarhet. Det er viktig at man har en lik forvaltning, at man ikke får særskilte rettigheter til en-

kelte grupper og aktører. Det er også ting vi har påpekt i innstillingen.

Vi er også bekymret for at man legger forholdene til rette for en svært vid adgang til å endre styrkeforholdet mellom kvotegrupper. Vi ser det som en stor og helt avgjørende fordel at man har stabilitet rundt disse spørsmålene. De som er aktører i næringen, og også de som er inne med kapital, vil da få klare retningslinjer å forholde seg til når det gjelder hvilke inntekter det er mulig å ha framover.

Det er et punkt der Fremskrittspartiet helt klart skiller seg fra de andre partiene, og det er når det gjelder ressurskontroll. Det har vi vært bekymret over i mange år. Vi har brukt mye tid på denne talerstolen til å fortelle hvor viktig det er at man har en god ressurskontroll. Man skal ha et godt nasjonalt regelverk, man skal jobbe med internasjonale avtaler, og så er det viktig at man stiller opp med de ressursene som er nødvendige der kontrollen skal foregå, dvs. ute på sjøen, og spesielt i Barentshavet.

Det som bekymrer oss i Fremskrittspartiet er jo de signalene som Kystvakten har kommet med, at man reduserer ganske kraftig når det gjelder antall seilingsdøgn. Vi har skrevet eksakt om det i innstillingen. Man går fra over 5 000 seilingsdøgn i fjor til ca. 4 000 seilingsdøgn i år. Det synes vi er bekymringsfullt. Motargumentene som vi har hørt, er at man seiler mer effektivt. Vel, det blir ikke flere timer uansett hvor effektivt man seiler. At man går fra 18 til 14 fartøy, er vel ikke akkurat med på å styrke kontrollen ute på sjøen. Vi synes det er en uheldig og feil retning å gå i. Jeg må si at jeg for så vidt er ganske skuffet over de andre opposisjonspartiene, som ikke ønsker å prioritere det høyere. Når vi da også får signaler om at rundt 1 000 flytimer kan forsvinne på grunn av denne reduksjonen, gjør ikke det saken bedre.

For oss er det viktig at man er der ute hvor kriminaliteten begås, at man bruker Kystvakten som det viktige verktøyet Kystvakten er, for å bekjempe ulovlig fiske. Det er også en sikkerhet overfor dem som er ute på sjøen, at man har Kystvakten til stede.

Helt til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har teke opp det forslaget han refererte til.

Inge Ryan (SV) [14:07:19]: I 1975 tok jeg artium og fikk 2 i norsk hovedmål. Oppgaven handlet om ressursene i havet. Jeg var vanligvis bedre enn 2 i norsk, så jeg måtte spørre læreren min hvorfor i all verden jeg bare fikk 2 på eksamenen. Jo, det var fordi jeg kun hadde skrevet om fisk når jeg skulle skrive om ressursene i havet, og da hadde jeg ikke svart skikkelig på oppgaven.

I dag har fiskeriministeren skrevet en oppgave og lagt den fram for Stortinget – havressursloven. Det er en meget omfattende og god lov som legges fram. Den fortjener ikke 2, den fortjener 6, synes jeg, når det gjelder både omfang og innhold.

Det er flere ting jeg ønsker å trekke fram. Jeg synes at representanten Gullvåg hadde et meget godt innlegg, som

jeg slutter meg fullt og helt til. Også saksordføreren synes jeg hadde mange gode betraktninger. Men la meg dra fram to–tre forhold. Det første går på det at havet tilhører fellesskapet. Det er viktig å slå fast at vi ikke privatiserer havet, som til alle tider – fra det første menneske som befant seg i Norge, og for all framtid – vil ligge der og være til nytte, glede og inntekt for folk. Derfor er det viktig at vi holder fast på at havet tilhører fellesskapet. Vi skal høste av det til det beste for alle sammen.

Det andre går på det at vi skal ha en del reguleringer i forhold til politiske mål som vi ønsker å oppnå. Dette med distriktskvoter er omtalt i loven. Jeg synes det er et veldig viktig punkt, for vi vet at fisken gjennom alle år har vært den viktigste årsaken til at folk har bosatt seg langs vår langstrakte kyst. Hovedårsaken til at folk bor fra Varanger i øst til langt nedover kysten, er fisken. Så har det de siste årene riktig nok kommet en rekke andre næringer, men fortsatt er det veldig mange samfunn, ikke minst små samfunn, som er helt avhengige av at man får dra ut og fiske, og ikke minst av at det foregår foredling av fisk på land. Derfor må vi ha politiske muligheter til å regulere dette, slik at fisken blir landet, og at man faktisk får drive fiske der behovet er størst i forhold til bosetting og aktivitet. Derfor er det når det gjelder punktet med distriktskvoter, svært viktig at vi holder fast ved de mulighetene som ligger i det.

Representanten Korsberg nevnte at han var skuffet over at det var mangel på oppfølging av ressurskontroll. Det er jeg uenig i. Jeg tror det er veldig klart understreket i loven at man ønsker en sterk ressurskontroll. Vi vet at den ressursen vi har, må kontrolleres. Vi må ha kontroll både av våre egne fiskere og av dem fra de land som fisker i det samme territoriet som vi gjør. Derfor vil SV være veldig tydelig på at vi ønsker at både Fiskeridirektoratet og Kystvakten skal ha en sterk stilling framover, slik at man får de kontrollene som er nødvendige, så man unngår miljøkriminalitet, overfiske eller annet som vi ikke ønsker.

Avslutningsvis vil jeg peke på at vi i Norge har noen få ressurser som er evigvarende. Olje og gass er ikke evigvarende. Bergverk er ikke evigvarende. Men vi har noen få naturressurser som er evigvarende. En av dem er vannkraften vår. En annen er de ressursene som vi har ute i havet. Denne loven mener jeg gjør at vi er med på å ivareta denne evigvarende ressursen på en god måte, slik at den kan høstes av i all framtid av alle innbyggere i dette landet.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [14:11:50]: Havressurslova er sentral for norske fiskeri. Eg er difor glad for at Stortinget på mange punkt er samd i framlegget til den nye lova. Det byggjer som kjent i stor grad på framlegget frå Havressursutvalet, som vart oppretta av regjeringa Bondevik II, og dette skal avløysa saltvassfiskelova. Den nye havressurslova skal sikra ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei villlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet, og medverka til å sikra sysselsetjing og busetjing langs kysten. Alt dette er kjempeviktig.

Men det er òg fleire grunnleggjande delar av lova der

det er usemje i komiteen. Først vil eg trekkja fram ver-
net av søn- og heilagdagsfreden. Kristeleg Folkeparti kan
ikkje sjå nokon grunn for å endra dagens heimel, altså ein
moglegheit til å forby eller avgrensa hausting på søndagar
og helgedagar, og me vil difor stemma imot framlegget om
å oppheva denne heimelen. Kristeleg Folkeparti er dermed
det einaste partiet på Stortinget som ønskjer å vidareføra
moglegheita for søn- og heilagdagsfred på havet. Eg er litt
overraska over at ingen andre parti har støtta forslaget vårt
på dette punktet.

I dei andre delane der det er usemje, står Kristeleg Fol-
keparti stort sett saman med resten av opposisjonen. Me
meiner t.d. at ein utstrekt bruk av fullmaktslovgevinga er
uheldig, då lova vert ufullstendig og lite pårekleleg for dei
næringsdrivande.

Heimelen til å bestemma at ein del av fordelene frå
utbyte av marin bioprospektering kan tilfalla staten, må
nyttast med varsemnd og berre der det er heilt nødven-
dig. Regelverket må ikkje verta til hinder for ei ønskt
næringsutnytting av ressursane i havet.

Ein av berebjelkane i fiskeripolitikken er at fordelinga
av kvotar mellom gruppene må oppretthaldast over tid, slik
at det kan gje tryggleik for strukturel tilpassing og langsiktig
planlegging.

Det er veldig viktig å sikra kvotestabilitet og stabile
ramevilkår for næringa, og det er viktig at dette òg kjem
fram i lovverket på området. Dette er nødvendig for å sik-
ra fiskeribedriftene tilfredsstillande vilkår overfor lånein-
stitusjonar, i høve til arbeidstakarane og i høve til dei
investeringane som vert gjorde.

Kristeleg Folkeparti er samd i at ein skal fastsetja eit
største tillate uttak, altså nasjonal kvote. Me er òg samde i
at det vert gjeve ein heimel til å fastsetja eit største tillate
uttak for kvar fartøy- eller reiskapsgruppe eller anna defi-
nert gruppe, altså gruppekvote. Men Kristeleg Folkeparti
meiner at det ikkje i større grad enn etter dagens regelverk
skal kunna skje ei omfordeling mellom ulike grupper.

I § 11 tredje ledd er det ein heimel for å fastsetja di-
striktskvotar. Dagens distriktskvoteordning har ikkje fun-
gert, og Kristeleg Folkeparti meiner difor at ho bør opp-
hevast. Me viser til komitemerknaden i Innst. O. nr. 20 for
1988-89 der det går fram at det normalt ikkje skal setjast
av meir enn inntil 5 pst. av totalkvoten til distriktskvotar.
Kristeleg Folkeparti meiner at ei slik avgrensing framleis
bør gjeldast, og er kritisk til at Regjeringa legg opp til ei
utviding av distriktskvoteordninga.

I § 11 fjerde ledd vert det òg gjeve fullmakt til å fast-
setja at ein del av den nasjonale kvoten, eller ein del av
gruppekvoten for ei eller fleire fartøygrupper, skal leve-
rast til eit bestemt bruk eller i ein bestemt tilstand. Auka
regulering av denne typen vil kunna svekkja lønsem-
da i norsk fiskerinæring og på sikt undergrava fiskarane
sine arbeidsplassar. Kristeleg Folkeparti føreset difor at
fullmaktstilgjevinga vert nytta med stor varsemnd.

Me har òg merka oss at næringa fryktar for at det
kan oppstå situasjonar der det er naturleg å kasta bifangst
over bord samstundes som det føreligg ilandføringsplikt.
Kristeleg Folkeparti føreset difor at forskrifta vert revidert
dersom det skulle syna seg å verta trong for det.

I høyringsprosessen har det kome innspel om trongen
for å innføra fangstdagbok i fiskeria der det er pliktig inn-
melding av fangst. Kristeleg Folkeparti meiner at føring
av fangstdagbok i slike tilfelle framstår som unødvendig
byråkratisk og som ei bør for næringa. Me føreslår difor,
saman med Høgre og Venstre, at Regjeringa gjennomgår
dagens reglar når det gjeld fangstdagbok, med sikte på for-
enklingar. Me er skuffa over at me ikkje fekk tilslutning
frå regjeringspartia på dette punktet.

Til slutt vil eg ta opp Kristeleg Folkeparti sitt forslag i
innstillinga.

Presidenten: Representanten Ingebrigt S. Sørfohn har
teke opp det forslaget han refererte til.

Lars Peder Brekk (Sp) [14:17:17]: Jeg vil også takke
saksordføreren for godt arbeid.

I likhet med flere andre talere i dag vil jeg også star-
te med å understreke det gledelige og viktige ved at
Odelstinget i dag med stor samstemmighet vedtar ny lov
om forvaltningen av viltlevende marine ressurser, havres-
sursloven, som erstatter lov av 3. juni 1983 nr. 40 om
saltvannsfiske mv.

Loven om saltvannsfiske har i om lag 25 år vært av
avgjørende betydning for forvaltningen av fiskeressursene
og gjennomføringen av fiskeriene. Formålet med den nye
loven er å sikre en bærekraftig og lønnsom forvaltning av
alle de viltlevende marine ressurser, og ikke minst de til-
hørende genetiske ressurser i havet. At de genetiske res-
sursene i havet nå omfattes av lovgivningen, er en viktig
nyvinning og innebærer at en nå endelig får et lovverk som
omfatter alle de viltlevende marine ressurser, både de tra-
disjonelle fiskeressursene og alle de nye spennende ressur-
sene som vi tror finnes i havet, og som kan danne grunn-
lag for ny kunnskap og ny næringsvirksomhet framover.
Loven er viktig både av næringshensyn og av miljøhensyn.

Lovarbeidet og lovframlegget er ikke mindre enn et na-
sjonalt nybrottsarbeid, som følger opp viktige norske in-
ternasjonale tradisjoner – det ivaretar, som representanten
Gullvåg sa, arven etter Jens Evensen – for å sikre nasjonal
råderett over våre felles marine ressurser.

For oss i Senterpartiet er det viktig at det overordne-
de perspektiv er forvaltningsprinsippet. Vi legger til grunn
en langsiktig, bærekraftig forvaltning av fiskeressursene,
et fornuftig uttak av ressurser, som vil være det viktige-
ste grunnlaget for at vi sikrer denne viktige næringen for
Norge i framtiden.

Vi er svært opptatt av at vi skal ha en langsiktig tilnær-
ming og ivareta kommende fiskergenerasjoner og kystge-
nerasjoner. Vi er opptatt av å understreke at dette er evig-
varende ressurser som er avhengige av god forvaltning.

Lovforslaget kombinerer næring og bærekraftig bruk.
Det kommer også til uttrykk gjennom ordbruken «høsting
av ressurser», en senterpartiformulering som er et vik-
tig ideologisk fundament for både landbruksnæringen og
fiskerinæringen.

Loven omfatter alle marine ressurser som finnes på
norsk sokkel. Årsaken til det er at framtidige næringer
også kan finnes i et område som ennå er utforsket. Det

er viktig for oss å lete etter nye næringsveier, nytt grunnlag for virksomhet også etter petroleumsalderen. Da er det ikke minst viktig at vi sikrer og legger på plass et lovverk som gjør at vi har kontroll over denne utviklingen. Marin bioprospektering har altså ikke vært regulert. Jeg har i den forbindelse lyst til å understreke at det er viktig at regjeringsfraksjonen og Venstre i innstillingen følger opp det som tidligere har vært sagt om utviklingslands rettigheter og muligheter til selv å råde over egne marine ressurser.

Som sagt: Loven slår fast at de marine ressursene tilhører fellesskapet. De er i alles eie og ikke noe som kun tilhører enkeltindivider med nok midler. Her er det også viktig å understreke at det ikke er snakk om et juridisk eierskap fra statens side, men en fastslåing av at ressursene tilhører Norges befolkning og skal komme hele landet til gode. Vi i Senterpartiet er opptatt av aktivitet langs hele kysten. Vi ønsker å ta i bruk hele landet, og vi mener at det nye lovverket ivaretar denne intensjonen.

Mange i dag – og spesielt fra opposisjonen – nevner diskusjonen rundt ressursfordeling, regulering, spørsmål rundt omfordeling mellom grupper, distriktskvoter kontra bifangst. Jeg har i den forbindelse lyst til å understreke at det er, og må bli, politiske saker som må kunne – og kan måtte – diskuteres i denne sal også i framtiden. Det vil være en avsporing å tro at fiskeripolitikk ikke lenger skal være politikk.

Avslutningsvis har jeg lyst til å understreke at ressurskontrollen er avgjørende viktig. Fiskerinæringen i Norge er avhengig av et godt rykte for ytterligere å forbedre sin verdi. Det er da viktig med en god forvaltning av ressursene. Å forbedre ressurskontrollen er i så måte viktig for å få bukt med UUU-fiske. Her er det avgjørende å få på plass ordninger for sporing for å sikre ryet og omtalen til norsk fiskerinæring ute i verden. De framtidige forbrukerne ønsker å få vite at sjømaten de kjøper, er miljømessig godt og lovlig tatt opp.

André N. Skjelstad (V) [14:22:39]: Jeg vil starte med å si at Venstre er glad for at det er så stor enighet i næringskomiteen om hvordan vi forvalter våre marine ressurser.

Havressursloven er både en nærings- og en miljølov, noe som for Venstre er et veldig viktig poeng hvis vi skal klare å sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de villlevende marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet. Den største endringen i denne loven er at loven nå skal gjelde for alle villlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale. Loven skal også legge til rette for å regulere og forvalte nye ressurser som ikke har vært omfattet av saltvannsfiskeloven.

Ressursene skal forvaltes på en ansvarlig måte, og det pålegges oss å etablere et system for å implementere disse pliktene i nasjonal forvaltning på bakgrunn av våre folkerettslige plikter.

I den nye havressursloven innføres forvaltningsprinsippet hvor føre-var-prinsippet skal være et av de grunnleggende hensyn forvaltningen av de villlevende marine ressursene skal bygge på. En bærekraftig forvaltning er grunnleggende for høsting av marine ressurser, og for-

valtningsprinsippet må sikre dette. Venstre er glad for at flertallet i komiteen, med unntak av Fremskrittspartiet, mener det er viktig og riktig at forvaltningsprinsippet i havressursloven klart uttrykker at departementet og fiskeriforvaltningen har en plikt til å vurdere hvilke forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene. Forvaltningsprinsippet blir derfor et viktig verktøy når man skal regulere ressursuttaket.

Venstres utgangspunkt for regulering av ressursuttaket har vært at den tradisjonelle fiskerinæringen skal reguleres gjennom kvotebestemmelser, slik at langtidsbeskattningen ikke er større enn det økologisk bærekraftige. Det er viktig at kvotestabilitet og stabile rammevilkår for næringen framkommer i lovverket på området. Dette er for å sikre næringen en stabil og forutsigbar økonomi. På bakgrunn av dette går Venstre mot Regjeringens politikk om å gi hjemmel til å fastsette at en del av den nasjonale kvoten eller en del av gruppekvoten skal gå til en eller flere fartøygrupper for levering til tilvirking ved landanlegg i bestemte distrikter, bedre kjent som distriktskvoten, da en distriktskvoteordning medfører større usikkerhet med hensyn til inntekt for fiskerne.

Norge som fiskerinasjon har store forpliktelser både nasjonalt og internasjonalt når vi skal håndheve regelverket for uttak. Det må reageres strengt på overtredelser og andre former for juks med kvotene. Dette må skje gjennom fokusering på effektiv kontroll, arbeid mot uregulert fiske og ilandføringsplikt. En generell ilandføringsplikt vil redusere faren for at uttaket av fisk er høyere enn det registrerte, men Venstre vil ta til orde for at en unntaksforskrift fra ilandføringsplikten fastsettes i tett dialog med næringen, slik at en ikke undergraver fiskernes respekt for regelverket. Det samme gjelder for utformingen av bifangstregler.

Venstre mener at man i et system med administrativ inndraging utformer et regelverk hvor inndraging står i forhold til overtredelsen, og viser til forslag i komiteens innstilling til Ot.prp. nr. 20, hvor Venstre sammen med resten av opposisjonen ber Regjeringen sørge for at det innføres en adgang til å bruke skjønn når regelverk rundt administrativ inndraging skal utformes.

Havressursloven er starten på en mer helhetlig forvaltning av våre marine ressurser, og Venstre er glad for at forvaltningen går i denne retningen. Vi står overfor store utfordringer, men med en tilnærmet samlet politisk enighet om hvordan havets ressurser skal forvaltes, har vi et godt utgangspunkt. Det er nå opp til oss som politikere å sørge for at vi tar de nødvendige politiske grep for å sørge for en bærekraftig forvaltning av de ressursene havet gir oss. Venstre vil framheve at sjømatnæringen samlet er den beste garanti for levende kystmiljøer.

Statsråd Helga Pedersen [14:26:29]: Havressursloven skal erstatte dagens saltvannsfiskelov. Formålet med denne loven er å sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom ressursforvaltning og å medvirke til sysselsetting og bosetting i kystsammene. Det er med andre

ord både en næringslov og en miljølov, og de to tingene henger helt naturlig sammen.

Vi får nå et moderne og enklere regelverk for ressursforvaltningen. Loven skal gjelde for høsting og annen utnytting av alle de villlevende marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet. Denne loven vil altså favne videre enn saltvannsfiskekloven, og skal gi grunnlag for en ansvarlig, helhetlig ressursforvaltning.

Det har blitt reist spørsmål om forholdet mellom havressursloven og den kommende naturmangfoldloven. Forholdet vil være at den alminnelige forvaltning av villlevende marine ressurser skal skje med hjemmel i havressursloven. Så vil bestemmelsene i naturmangfoldloven supplere havressursloven ved vurderinger myndighetene foretar om høsting etter havressursloven. Reglene om sektorovergrepene vil derimot framgå av naturmangfoldloven, også i sjø. De to lovene, havressursloven og naturmangfoldloven, vil dermed fungere side om side, slik som saltvannsfiskekloven og naturvernloven har gjort. Men begge de to nye lovene innebærer framskritt og forbedringer, og sikrer bærekraftig bruk og vern på en bedre måte enn de to gamle lovene.

I tråd med dette implementeres også lovforslaget økosystembasert forvaltning og «føre var» som viktige prinsipper. Vi innfører derfor også et forvaltningsprinsipp i havressursloven. Det er et prinsipp som pålegger myndighetene jevnlig å vurdere hva slags forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning. Fiske vil være tillatt inntil det blir innført reguleringer, men myndighetene pålegges en klarere plikt enn i dag til å vurdere tilstanden til de ulike bestandene. Disse vurderingene kan lede til at flere fiskerier blir kvoteregulerte. Det er viktig at forvaltningens plikt til å foreta slike vurderinger kommer klart fram i loven.

Lovforslaget slår fast at de villlevende marine ressurser ligger til fellesskapet i Norge og skal forvaltes til beste for fellesskapet. En annen viktig nyvinning ved lovforslaget er at det omfatter genetisk materiale som tilhører villlevende marine ressurser. Funn og utnyttelse av genetisk materiale kan gi betydelige gevinster basert på ressurser som tilhører fellesskapet. Det er derfor svært viktig at vi nå får en lov som gir hjemmel til at staten kan sikre seg en godtgjørelse ved utnytting av norsk marint genetisk materiale.

Så vil det være en utfordring å utrede hvordan slike regler skal innrettes. I et slikt arbeid er det viktig å finne fram til en strategi for utnytting av marine genressurser som Norge er tjent med.

Når det gjelder reglene om ressurskontroll, er disse gjennomgått og modernisert. Flere viktige regler er kommet til som bl.a. hjemler for sporing, merking og mottakerregistrering. Samlet sett styrkes regelverket i kampen mot ulovlig fiske.

Den nye havressursloven vil bli et godt og viktig verktøy i utnyttelsen av havets ressurser, og for å tenne «lys i husan». Den vil være et moderne og oppdatert verktøy for å befeste vår posisjon som verdens beste fiskeriforvaltere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:29:54]: Jeg kunne ha startet min replikk med å snakke om Kystvakten og ressursene, men jeg er redd spørsmålet blir det samme som jeg har stilt tidligere, og svaret ville vel også blitt det samme. Så jeg skal ikke gjøre det.

Jeg skal ta utgangspunkt i det et mindretall i komiteen er opptatt av, nemlig at offentlige myndigheter skal gjennomføre kontrolloppgaver. Man er skeptisk til at monopolorganisasjoner som fiskesalgslagene gis denne myndigheten, og flere har på høringene påpekt det uheldige ved det. Vi kjenner jo alle til problematikken rundt dette med fangstdagbok, som fungerer dårlig som verktøy.

Vil statsråden på denne bakgrunn, og med den motstanden som systemet med fangstdagboken nå møter, foreta en gjennomgang av dagens regelverk vedrørende fangstdagbok med sikte på en forenkling som er mer hensiktsmessig også for næringen?

Statsråd Helga Pedersen [14:30:59]: For det første har denne regjeringen styrket bevilgningene til Kystvakten og også til Fiskeridirektoratet for å drive kontrollvirksomhet, så det må ikke her levnes et bilde av at Regjeringen har sviktet sine oppgaver på det området.

Så er det selvfølgelig et mål at både regelverket og ressurskontrollen skal være så god og så effektiv som mulig, og der har salgslagene en veldig viktig rolle. Hvis de oppgavene som salgslagene i dag gjør på vegne av fellesskapet, skulle utføres av f.eks. Fiskeridirektoratet, ville det bety at vi måtte bruke betydelig med offentlige midler der. Det er penger som vi i dag i stedet kan bruke på f.eks. kystvakt. Så det å bruke salgslagene er effektiv ressursbruk, og jeg oppfatter også at det er et system som har legitimitet både i næringen og langs kysten for øvrig.

Når det gjelder fangstdagboken, er det min holdning at den skal vi holde fast på. Så må man jo løpende vurdere forenklinger.

Torbjørn Hansen (H) [14:32:14]: Komiteen kommenterer en formulering på side 85 i proposisjonen, hvor det står at muligheten til å endre styrkeforholdet mellom ulike grupper er svært vid. Komiteen viser til at det er svært viktig at det er stabilitet og forutsigbarhet i fiskerinæringen, og sier at det bør være en målsetting at næringen selv skal medvirke til omforente fordelinger mellom gruppene. Man skriver videre at fordelingen av kvoter mellom gruppene må opprettholdes over tid.

Er statsråden innforstått med de klare føringene som komiteen her gir når det gjelder kvotestabilitet? Og: Forstår statsråden hvorfor det er viktig å legge til rette for strukturtilpasning og langsiktig planlegging i kvotefordelingen?

Statsråd Helga Pedersen [14:33:03]: Jeg er veldig opptatt av å sikre forutsigbarhet og stabilitet for fiskerinæringen. Det er også den linjen Regjeringen har hatt i hele den perioden vi så langt har vært i funksjon.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [14:33:35]: Saltvassfiskekloven hadde, som eg nemnde i innlegget mitt, ein hei-

mel for om nødvendig å sikra søn- og helgedagsfreden på havet. Denne heimelen er ikkje vidareført i den nye loven. Mitt spørsmål er kort og godt då: Var det vurdert å vidareføra denne moglegheita for om nødvendig å sikra søn- og helgedagsfreden òg på havet? Viss det ikkje var vurdert, korfor vart det ikkje vurdert?

Eg har lest meg til at i saltvassfiskeoven vert denne heimelen lite brukt, men likevel, det gjev ganske sterke signal om ein flytter ein heimel for noko, sjølv om han har vore lite brukt.

Statsråd Helga Pedersen [14:34:29]: Selv om dette ikke eksplisitt er hjemlet i den nye havressursloven, så har Regjeringen fortsatt hjemmel gjennom reguleringsfullmakten til å fastsette både helgedagsfred og påskestopp. Vi kan også gå mer konkret til verks gjennom regulering om man ønsker det, og om så nekte notfiske på en bestemt art utenfor den og den kirken, hvis man mener at det er riktig. Så hjemmelen og fullmakten har vi fortsatt.

Torbjørn Hansen (H) [14:35:08]: De fleste er generelt enige om at det må finnes sanksjoner i fiskeriforvaltningen som gjør at det lønner seg for fiskerne å opptre på lovlig vis.

De rød-grønne partiene skriver i en merknad om administrativ inndragelse at sanksjonen i dagens regelverk vil «stå i forhold til overtredelsen».

Regjeringspartiene har tydeligvis liten kontakt med næringen og høyst begrenset oversikt over hvordan dagens regelverk faktisk praktiseres. Det er nemlig slik at dersom en fisker ved et uhell overskrider grensen for volum fisk under minstemål, blir hele fangsten erklært ulovlig. Her vil små og totalt uforskyldte uhell kunne medføre inndragning av verdier som overstiger de fleste bøter man ellers får for straffbare forhold i dette samfunnet.

Fiskaren skriver 25. februar om hvordan fisker Marvin Dragsnes får inndratt hele fangsten, verdt mer enn 100 000 kr, som følge av at det var 330 kg for mye sild under minstemål i en fangst på 63 450 kg sild. Ser ikke statsråden at dette sanksjonsregelverket kan virke urimelig?

Statsråd Helga Pedersen [14:36:11]: Generelt vil jeg si at vi gjennom denne loven har avkriminalisert en del mindre forseelser. Man vil bl.a. nå bruke overtredelsesgebyr i saker som før har blitt politianmeldt og havnet i rettssystemet. Det mener jeg er en god ordning både for ressurskontrollen og for næringen.

Når det gjelder inndragning av fangst som er utover kvoten eller under minstemål, er jo det en inndragning som skjer automatisk uten at man tar stilling til skyldspørsmålet.

Det å innrette dette på den måten som representanten Torbjørn Hansen foreslår, mener jeg vil føre til mer byråkrati og et mer komplisert regelverk rundt dette. Det kan i siste instans føre til at fiskere får rabatt for å fiske over kvoten.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [14:37:24]: Under høy-

ringane til denne saka kom det fram nærmast eit slags naudrop frå Fiskarlaget om at ein måtte sjå nærmare på ordninga med fangstdagbok. Slik det vart framstilt i høyringane, vert ordninga praktisert på ein rimeleg byråkratisk og firkanta måte, der forgløymingar rett og slett vert kriminaliserte.

Mitt spørsmål til statsråden er: Når ein ikkje valde å sjå heilt vekk frå fangstdagboka, kvifor såg ein ikkje på om ein kunne gjera praktiseringa meir smidig og raus? Måten ein praktiserer fangstdagboka på, vert tydeleg oppfatta som firkanta og byråkratisk, og det tener ikkje nokon si interesse slik ho fungerer i dag.

Statsråd Helga Pedersen [14:38:17]: For det første vil jeg si at fangstdagboka er et svært viktig verktøy i ressurskontrollen, så jeg er veldig for at vi skal beholde den.

Når det gjelder den type forseelser som representanten her omtaler, er det nettopp et område der loven åpner for å bruke lovbrotsgebyr i stedet for politianmeldelse og eventuelle runder i rettssystemet, som vi har sett tilfeller av tidligere. Dette området jobber man med å forenkle, og innrapportering kan bl.a. gjøres elektronisk.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [14:39:28]: Fem minutter ble veldig lite, så jeg tillater meg å ta opp igjen tråden der jeg slapp tidligere.

En samlet komite viser til at forslaget til § 15 innfører en generell ilandføringsplikt for fisk. Komiteen forutsetter at en unntaksforskrift er på plass ved lovens ikrafttredelse, og at denne fastsettes i dialog med næringen.

En samlet komite mener også at det er viktig at man ved utformingen av bifangstregler skaper tilstrekkelig forutberegnelighet for næringen og tar hensyn til at det i praksis skal kunne utøves et naturlig fiske. Samtidig innser komiteen at det i enkelte tilfeller kan være nødvendig å forby all bifangst på grunn av bestandssituasjonen. Slike regler må derfor utformes i tett dialog med næringsorganisasjonene. Mindretallet fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at systemet med administrativ inndragning videreføres, og at det ikke innføres et krav til subjektiv skyld. Disse medlemmer mener det kan være gode grunner til en slik regel, men at det ikke bør være slik at inndragningen ikke står i forhold til overtredelsen. Det er særlig betenkelig at relativt små overskridelser av minstemålet kan medføre at hele fangsten inndras. Det må bli bedre sammenheng mellom overtredelsens alvorlighetsgrad og størrelsen på sanksjonen. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmene følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det innføres en adgang til å bruke skjønn ved vedtaket om inndragningens omfang ved fangst i strid med minstemålsbestemmelsene, slik at full inndragning ikke benyttes der dette etter forholdene fremstår som urimelig.»

I kapittel 8 viser en samlet komite, unntatt Fremskrittspartiet, til at loven styrker reglene om tilrettelegging for og gjennomføring av ressurskontroll. Flertallet legger til grunn at de villlevende marine ressurser er fornybare, men ikke uutømmelige. Flertallet er enig i at det er nødvendig med nye og styrkede regler både i forhold til nasjonal ressurskontroll og for å bekjempe ulovlige, uregulerte og urapporterte fiskeriaktiviteter. Flertallet forutsetter at lovens kontrolltiltak står i forhold til de overtredelser som skal undersøkes, og at alminnelige rettsikkerhetsprinsipper følges.

Føring av fangstdagbok i tilfeller der det er pliktig innmelding av fangst, framstår som unødvendig byråkratisk. Medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av dagens regler vedrørende fangstdagbok med sikte på forenklinger.»

Komiteen viser også til at det innføres hjemmel til å pålegge tvangsmulkt, og at hjemmelen til å pålegge lovbrottsgebyr videreføres. Komiteen forutsetter at det gis klare retningslinjer for hvilke sanksjonsformer som skal benyttes i de enkelte tilfeller.

Mindretallet, Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at Regjeringen åpner for en svært vid adgang til å endre styrkeforholdet mellom gruppene ...

Presidenten: Presidenten vil minne om at saksordføreren kan få så mange treminutts innlegg som ho ønsker.

Statsråd Helga Pedersen [14:42:53]: Siden spørsmålet om bruk av skjønn ved administrativ inndragning av fangst kom opp igjen, vil jeg gjerne komme med noen presiseringer i forhold til dette.

Systemet med administrativ inndragning av fangst er ikke en straff eller en straffereaksjon. En fangst som en fisker har fisket i strid med regelverket, har vedkommende ikke krav på å få beholde. Slik fangst blir dermed inndratt på objektive grunnlag, uten noen vurdering av skyld eller andre forhold. Dette er en grunnleggende del av det norske reguleringsystemet. Det gjør det bl.a. mulig å ha en ilandføringsplikt også for ulovlig fanget fisk. Fisken blir ført i land. Den blir registrert og utnyttet, mens fiskeren ikke får gevinsten fra fisket i strid med bestemmelser i eller i medhold av loven. Så lenge inndragningen begrenses til den delen av fangsten som er ulovlig, vil inndragningen også stå i forhold til overtredelsen.

Innføring av en adgang til å bruke skjønn ved administrativ inndragning av fangst kan være i strid med grunntanken om at fiskeren ikke skal få noen gevinst ved den ulovlige handlingen, og kan derfor representere en utfordring.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå nedanfor)

Berit Brørby gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal votere i sakene nr. 1 og 2.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

lov om endring i arbeidsmiljøloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) skal § 10-2 fjerde ledd første punktum lyde:

Arbeidstaker som *har fylt 62 år eller som* av helsemessige, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner har behov for *det*, har rett til *å få redusert sin arbeidstid* dersom arbeidstidsreduksjonen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten.

II

Loven gjeld frå den tid Kongen fastset.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 46 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.52.16)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre også her vil stemme imot. – Det nikkes.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 47 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.52.43)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

– forslagene nr. 1 og 2, fra Elisabeth Røbekk Nørve på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

- forslag nr. 3, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Ingebrigt S. Sørfohn på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det innføres en adgang til å bruke skjønn ved vedtaket om inndragningens omfang ved fangst i strid med minstemålsbestemmelsene, slik at full inndragning ikke benyttes der dette etter forholdene fremstår som urimelig.»

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av dagens regler vedrørende fangstdagbok med sikte på forenklinger.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stanse nedbyggingen av Kystvakta.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Presidenten vil starte med å votere over forslag nr. 4, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«§ 16 andre ledd bokstav h skal lyde:

Fiske og fangst på eller i tilknytning til søn- og heligdager i bestemte områder eller for bestemte fiskerier eller fartøygrupper, når dette er nødvendig av hensyn til

- en rasjonell eller hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fiske og fangst,
- den alminnelige helligdagsfred, eller
- når det foreligger andre særlige omstendigheter.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 72 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.47)

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om forvaltning av villlevande marine ressursar
(havressurslova)

Kapittel 1 Innleiande føresegrer

§ 1 Formål

Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei villlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna.

§ 2 Retten til ressursane

Dei villlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg.

§ 3 Sakleg verkeområde

Lova gjeld all hausting og anna utnytting av villlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale. Villlevande marine ressursar er fisk, sjøpattedyr med heilt eller delvis tilhald i sjøen, andre marine organismar og plantar med tilhald i sjøen eller på eller under havbotnen, og som ikkje er i privat eige. Lova gjeld likevel ikkje hausting og anna utnytting av anadrome laksefiskar slik det er definert i lov 15. mai 1992 nr. 47 om lakse- og innlandsfisk m.v. § 5 bokstav a.

For å sikre at hausting og anna utnytting skjer i samsvar med føresegrer fastsette i eller i medhald av lova, gjeld lova også for andre tiltak i samband med hausting og anna utnytting av fangst, så som omlasting, levering, landing, mottak, transport, oppbevaring, produksjon og omsetning.

Føresegrer i kapittel 5 jf. kapittel 11 og 12, gjeld også for annan aktivitet enn den som er nemnd ovanfor, når slik aktivitet har innverknad på hausting og anna utnytting av villlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale.

§ 4 Stadleg verkeområde

Lova gjeld på norsk fartøy, på norsk landterritorium unnateke Jan Mayen og Svalbard, i norsk sjøterritorium og indre farvatn, på den norske kontinentalsokkelen og i område oppretta med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5.

Kongen kan fastsetje at heile eller delar av lova skal gjelde på norsk landterritorium på Jan Mayen, Svalbard, Bouvetøya, Peter Is øy og Dronning Maud Land.

Utanfor område som er nemnde i første og andre ledd, gjeld lova for norske rettssubjekt så langt dette ikkje strir mot jurisdiksjonen til ein annan stat, og for dei som er omfatta av § 5 andre ledd.

§ 5 Personelt verkeområde

Lova gjeld for alle innanfor det stadlege område til lova. I område som er oppretta med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5, gjeld forskrifter etter lova her likevel berre for utlendingar og utanlandske føretak når det er fastsett i forskriftene.

For utlendingar og utanlandske føretak gjeld lova i område utanfor nokon stats jurisdiksjon når dette følgjer av internasjonal avtale. I slike område gjeld lova også for statslause fartøy og for fartøy som kan sidestillast med slike.

§ 6 Tilhøvet til folkeretten

Lova gjeld med dei avgrensingane som følgjer av internasjonale avtalar og folkeretten elles.

§ 7 Forvaltningsprinsipp og grunnleggjande omsyn

Departementet skal vurdere kva slags forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre ei berekraftig forvaltning av dei villlevande marine ressursane.

Ved forvaltninga av dei villlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet skal det leggjast vekt på

- a) ei føre-var-tilnærming i tråd med internasjonale avtalar og retningslinjer

- b) ei økosystembasert tilnærming som tek omsyn til leveområde og biologisk mangfald
- c) ein effektiv kontroll med hausting og anna utnytting av ressursane
- d) ei formålstenleg fordeling av ressursane, som mellom anna kan medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna
- e) ei optimal utnytting av ressursane som er tilpassa marin verdiskaping, marknad og industri
- f) at haustingsmetodar og reiskapsbruk tek omsyn til behovet for å redusere moglege negative verknader på levande marine ressursar
- g) at forvaltningstiltak er med og sikrar det materielle grunnlaget for samisk kultur.

§ 8 *Reguleringsråd*

Departementet kan oppnemne eit reguleringsråd som kan gje fråsegner før fastsetjing av forskrifter i medhald av lova. Departementet kan fastsetje forskrifter om samansetjinga av reguleringsrådet og om oppgåvene til rådet. Organisasjonar for dei interessene som sakene vanlegvis vedkjem, skal vere representerte i rådet.

Når reguleringsrådet har gjeve fråsegn om reguleringsforskrifter etter §§ 11 til 13 og 16, er det ikkje nødvendig med høyring etter reglane i lov 10. februar 1967 om behandlingssmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 37.

Kapittel 2 Marin bioprospektering

§ 9 *Gjennomføring av marin bioprospektering*

Kongen kan fastsetje at uttak og undersøking i sjø i samband med marin bioprospektering krev løyve frå departementet.

Føresegnene i lova gjeld for marin bioprospektering så langt dei høver.

Kongen kan fastsetje forskrifter om marin bioprospektering, mellom anna gjere unntak frå føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, fastsetje kva slags opplysningar søknaden skal innehalde, og gje nærare reglar om kva slags vilkår som kan setjast.

§ 10 *Fordelar frå utnytting av marint genetisk materiale*

I løyve etter § 9 kan det fastsetjast at ein del av fordelane frå utnytting av norsk marint genetisk materiale skal tilfalle staten.

I løyve etter § 9 kan det fastsetjast at genetisk materiale og resultat frå prospekteringa ikkje kan omsetjast eller formidlast vidare utan samtykke frå og eventuelt vederlag til staten.

Når det er drive marin bioprospektering eller utnytting av genetisk materiale utan at det er gjeve løyve etter § 9, kan Kongen fastsetje at ein del av fordelane som nemnde i første ledd skal tilfalle staten.

Kapittel 3 Fangstmengd og kvotar

§ 11 *Nasjonal kvote, gruppekvote og distriktskvote*

Departementet kan fastsetje eit største tillate uttak (nasjonal kvote) for viltlevande marine ressursar målt i kvantum, individ, haustingsdøgn eller andre innsatsfaktorar.

Nasjonal kvote skal fastsetjast for bestemte tidsrom. Når det er fastsett ein nasjonal kvote, kan det ikkje fastsetjast gruppekvotar, forskings- og undervisningskvotar og liknande som til saman utgjer meir enn den nasjonale kvoten.

Departementet kan fastsetje eit største tillate uttak for kvar fartøy- eller reiskapsgruppe eller anna definert gruppe (gruppekvote). Gruppekvote skal fastsetjast for bestemte tidsrom.

Departementet kan fastsetje at ein del av den nasjonale kvoten eller ein del av gruppekvoten for ei eller fleire fartøygrupper skal leverast til tilverking ved landanlegg i bestemte distrikt (distriktskvote). Departementet kan fastsetje forskrifter om fordeling av og vilkår for utnytting av distriktskvoten.

Departementet kan fastsetje at ein del av den nasjonale kvoten eller ein del av gruppekvoten for ei eller fleire fartøygrupper skal leverast til ein bestemt bruk eller i ein bestemt tilstand.

Når ei fartøygruppe samla får ei rimeleg fangstordning, kan departementet fastsetje fangstavgrensingar for desse eller at fartøya i gruppa ikkje skal få vere med i enkelte fiskeri.

§ 12 *Kvotar for fartøy*

Departementet kan i forskrift fastsetje kvotar for enkeltfartøy målt i kvantum, individ, haustingsdøgn eller andre innsatsfaktorar. Kvotane kan fastsetjast for visse tidsrom eller per tur og for ein bestand eller samla for fleire bestandar.

Når verksemda fell inn under lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven), kan kvoten berre haustast med fartøy som det er gjeve ervervsøyve for, og som kan nyttast i verksemda etter reglane i deltakerloven.

Når verksemda ikkje fell inn under deltakerloven, kan kvoten tildelast til person eller føretak. Det kan setjast vilkår om registrering i eige register for slik tildeling. Departementet kan gje nærare føresegner om registeret.

§ 13 *Kvotar til forskning, overvaking, undervisning og praktiske reiskapsforsøk*

Det kan tildelast kvotar til

- a) forskingsinstitusjonar
- b) den som får løyve til praktiske forsøk til utvikling av reiskapar, fangstmetodar og liknande etter § 66
- c) overvaking av fiskefelt
- d) offentleg godkjende undervisningsinstitusjonar.

Ved hausting av kvotar som er nemnde i første ledd, kan det nyttast egne fartøy eller leigde fartøy som det er gjeve ervervsøyve for, når verksemda elles ville kome inn under deltakerloven.

Reiskapsavgrensingane for fartøy som ikkje er merkeregistrerte, jf. § 22, gjeld ikkje for hausting etter denne føresegna.

§ 14 *Spesielle kvoteordningar*

Som ledd i ei tilpassing av fiskeflåten til ressursgrunnlaget kan departementet i forskrift gje reglar om høgare

kvote for enkeltfartøy når anna fartøy permanent eller mellombels vert teke ut av haustingsverksemda. Departementet kan fastsetje fleire vilkår for tildeling av slik høgare kvote.

Kapittel 4 Gjennomføring av hausting og anna utnytting av villlevande marineressursar

§ 15 Ilandføringsplikt

All fangst av fisk skal først i land. Departementet kan i forskrift gjere unntak frå ilandføringsplikta og forby utkast av biologisk avfall.

Departementet kan i forskrift fastsetje plikt til ilandføring av bifangst av andre marine organismar, plantar, sjøpattedyr og sjøfuglar eller rapporteringsplikt for slik bifangst.

§ 16 Gjennomføring av hausting

All hausting og anna utnytting av villlevande marine ressursar skal skje så skånsamt som mogleg.

Departementet kan fastsetje forskrifter om gjennomføring av hausting, mellom anna om

- a) tidsrom for hausting og tidspunkt for utsegling
- b) kor mange fartøy frå ulike grupper som kan hauste samtidig i eit område
- c) forbod mot hausting i visse område, av visse artar eller med visse reiskapar
- d) utforming, merking, bruk og røktning av reiskapar og andre innretningar som vert nytta i samband med hausting
- e) største eller minste tillatne storleik på individ og at det berre eller for ein del skal haustast hann- eller hoindivid
- f) tillaten bifangst
- g) utforming og bruk av haustingsreiskapar for å redusere skadeverknader på andre artar enn mållartane.

§ 17 Tap av reiskapar

Den som mistar eller må kutte reiskapar, har plikt til å sokne etter reiskapane. Departementet kan gjere unntak frå plikta til å sokne.

Departementet kan fastsetje forskrift om rapportering ved tap av reiskapar eller funn av tapte reiskapar, mellom anna om kva som er mista og kvar reiskapane er mista.

§ 18 Forbod mot bruk av sprengstoff o.a.

Det er forbode å bruke sprengstoff, skytevåpen og gift ved hausting.

Forbodet mot bruk av sprengstoff og skytevåpen gjeld ikkje ved hausting av sjøpattedyr eller større bruskfiskar. Departementet kan fastsetje nærare reglar for å sikre at avliving av sjøpattedyr og større bruskfiskar skjer i samsvar med forsvarlege avlivingsmetodar.

§ 19 Marine beskytta område

Kongen kan opprette marine beskytta område der hausting og anna utnytting av villlevande marine ressursar er forbode. Det kan gjerast unntak for haustingsverksemd og anna utnytting som ikkje vil vere i strid med formålet med det beskytta området.

§ 20 Forbod mot hausting med trål og andre reiskapar i visse område

Det er forbode å hauste med trål innanfor territorialgrensa ved det norske fastlandet, med unntak av hausting med taretrål, reketrål og krepsetrål. Departementet kan i forskrift gjere unntak frå forbodet i første punktum i visse område, for visse tidsperiodar eller for hausting med bestemte tråltreiskapar eller hausting av bestemte artar og fastsetje kva som er å rekne som trål etter denne paragrafen.

Departementet kan i forskrift fastsetje forbod mot hausting for andre fartøy- eller reiskapsgrupper innanfor grunnlinjene, innanfor linjer i ein viss avstand frå grunnlinjene eller innanfor fastsette posisjonar.

§ 21 Forbod mot hausting i område som er påverka av ureining

Departementet kan forby eller avgrense hausting i område og av artar som kan vere påverka av ureining.

§ 22 Sports- og rekreasjonsfiske

Når det vert hausta med fartøy som ikkje er merkeregistrerte eller fiska frå land, kan det ikkje nyttast andre reiskapar enn

- a) handsnøre, fiskestong og liknande handreiskapar
- b) éi maskindrivne jukse eller dorg
- c) garn med samla lengd på inntil 210 meter
- d) liner med inntil 300 onglar
- e) inntil 20 teiner eller ruser.

Desse reiskapsavgrensingane gjeld også når same person eller dei same personane nyttar fleire fartøy.

Departementet kan i forskrift gjere unntak frå føresegnene i første ledd for bruk av landnot.

Departementet kan i forskrift fastsetje kvantumsavgrensingar, strengare reiskapsavgrensingar eller forbod mot hausting i nærare bestemte område når det er nødvendig av omsyn til ressursforvaltninga.

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbod mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven) § 2, gjeld den strengare reiskapsavgrensinga i fiskeriforbudsloven § 3.

Departementet kan i forskrift påleggje eit utval av personar som driv sports- og rekreasjonsfiske, å gje opplysningar til styresmaktene om haustinga for statistikkformål. Tilsvarande pålegg kan også rettast mot den som eig eller driv anlegg eller verksemd som slik hausting vert driven frå.

Dei andre føresegnene i eller fastsette i medhald av lova gjeld så langt dei høver.

§ 23 Omsetningsgrense for sports- og rekreasjonsfiske

Ein person eller eit føretak kan per kalenderår ikkje omsetje fangst som er teken med fartøy som ikkje er merkeregistrert, eller frå land, for meir enn den summen som er fastsett i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 28 første ledd første punktum. Denne grensa gjeld sjølv om fleire personar eller føretak

omset fangst som er hausta med det same fartøyet. Den som eig merkeregistrert fartøy, kan likevel ikkje omsetje slik fangst av fiskeslag som han er tildelt kvote for etter § 12.

Departementet kan i forskrift gjere unntak frå føresegnene i første ledd for omsetning av fangst som er teken med landnot.

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av fiskeriforbudsloven § 2, gjeld omsetningsforbodet for fangst i fiskeriforbudsloven § 3.

Kapittel 5 Orden på haustingsfelt, erstatning, lokale reguleringar og utval

§ 24 Reglar om aktsemd

Den som kjem til haustingsfelt der reiskapar er sette ut, skal gjere seg kjend med kvar reiskapane står. Alle skal fare fram slik at haustingsreiskapar ikkje vert skadde eller utsette for fare.

Det er forbode å hindre eller øydeleggje høvet til hausting med skyting, støy eller anna utilbørleg framferd.

Departementet kan gje nærare reglar om manøvrering av fartøy og framferd på haustingsfelt.

§ 25 Forkastregelen

Den som først tek til å setje ut reiskapane sine og held fram med det utan uvanleg opphald, har rett til å hauste i det området som reiskapane krev eller vil femne om.

Dei som tek til å setje ut reiskapane sine samtidig, har lik rett.

Dei som ikkje har reiskapar ute, skal på oppmoding flytte dersom dei ligg i vegen for den som har teke til å hauste eller går i gang med å setje ut reiskapane sine.

§ 26 Hausting med trål eller snurrevad

Det er forbode å hauste med trål eller snurrevad nærare enn éi nautisk mil frå utsette fiske- eller fangstreiskapar eller merke for slike reiskapar eller fartøy som driv garn- eller linefiske.

Departementet kan fastsetje at grensa i første ledd skal vere kortare eller ikkje skal gjelde for bestemte fiskeri med trål eller snurrevad.

Føresegna i første ledd gjeld ikkje der det er oppretta utvalsområde og gjennomført havdeling i medhald av § 32.

§ 27 Lås- og stengsetjing

Alle som haustar med not, har rett til å fortøye slepekast i land når det skjer i rimeleg avstand frå hus der det bur folk, eller hytte som er i bruk, og utan utilbørleg fortrengele eller ulempe for andre.

Det er forbode å hauste nærare enn 100 meter og å ferdist nærare enn 20 meter frå slepekast eller steng som er fortøydd i land eller oppankra på annan måte.

Departementet kan fastsetje forskrifter om sleping og stengsetjing av fangst i sjøen, mellom anna om oppbevaring av fangst og opning av steng, for å hindre at fangsten får skade, vert kvalitetsforringa eller at fangsten ureinar eller vert ureina av omgjevnadene.

§ 28 Forbod mot å etterlate gjenstandar i sjøen

Det er forbode å kaste, eller unødvendig etterlate reiskapar, fortøyingar og andre gjenstandar i sjøen eller på botnen som kan skade marint liv, hemme gjennomføring av hausting, skade haustingsreiskapar eller setje fartøy i fare.

Den som fer fram i strid med forbodet i første ledd, pliktar å rydde etter seg eller fjerne gjenstandane. Fiskeridirektoratet kan gje pålegg om rydding eller fjerning.

Vert pålegg etter andre ledd ikkje følgt, kan Fiskeridirektoratet setje i verk nødvendige tiltak for den ansvarlege si rekning og risiko. Utgifter ved slike tiltak er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 29 Berging av reiskapar og fangst

Den som bergar bortdrivne, tapte eller etterlatne reiskapar, lettbåt og anna utstyr, skal så snart som mogleg melde frå om dette til eigaren. Departementet kan fastsetje forskrift om rapportering ved berging av bortdriven, tapt eller etterlaten reiskap, mellom anna om kva som er berga og kvar det er funne.

Den som bergar reiskapar, har rett til bergeløn. Bergeløna skal fastsetjast i samsvar med sedvane eller til det som er rimeleg. Bergeløna kan ikkje setjast høgare enn verdien av det som er berga.

Berga fangst tilkjem bergaren. Er verdien av fangsten monaleg større enn bergeløna, kan bergeløna heilt eller delvis falle bort.

Det som er berga, kan ikkje krevjast utlevert før bergeløn og kostnader er dekte. Når bergeløn og kostnader er dekte, pliktar bergaren å utlevere det som er berga. Eigaren har plikt til å godta tilbakelevering når det er rimeleg at bergaren krev dette etter at det som er berga er sikra.

Departementet kan fastsetje forskrifter om berging av reiskapar.

§ 30 Erstatningsansvar

Den som skader reiskapar som er sette ut i sjøen for fangst, pliktar utan omsyn til skuld å erstatte skaden, mellom anna tap av fangst og tap som følgje av avbrot i haustinga.

Erstatninga etter første ledd kan reduserast eller falle bort dersom skadevaldaren godtgjer å vere utan skuld i skaden.

Er drivande eller faststående reiskapar skadde, har trål- og snurrevadfiskarar som samtidig har fiska på feltet, plikt til å leggje fram bevis for at dei ikkje er årsak til skaden.

§ 31 Panterett til sikring av erstatningskrav

Den som har krav på skadeerstatning etter lova eller som følgje av samanstøyt mellom haustingsfartøy, hjelpefartøy eller fartøy som fører fangst, har panterett i fartøya, reiskapane og fangsten til skadevaldaren. Reglane om sjøpant i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) kapittel 3 gjeld tilsvarande. Krava har same prioritet som dei krava som er nemnde i sjøloven § 51 første ledd nr. 4.

Panterett i fangst fell bort når fangsten er omsett. Den som utan samtykke frå kravshavaren selde fangsten, vert personleg ansvarleg for kravet. Dette ansvaret gjeld like-

vel ikkje for den summen som han godtgjer at pantet ikkje kunne ha dekt.

§ 32 Lokale reguleringar og utval

Departementet kan opprette utvalsområde der Fiskeridirektoratet eller utval som er oppnemnde av Fiskeridirektoratet, kan fastsetje lokale forskrifter om

- a) havdeling og trygg avstand mellom ulike reiskapsgrupper
- b) utplassering og merking av reiskapar
- c) tidspunkt for utsegling og liknande
- d) melde- og oppgåveplikt til Fiskeridirektoratet for å delta i hausting i slike område.

Fiskeridirektoratet kan fastsetje lokale forskrifter også utanfor slike område.

Lokale organisasjonar har forslagsrett ved fastsetjing av lokale forskrifter og ved oppnemning av utval.

§ 33 Tilsynspersonar

I utvalsområde kan Fiskeridirektoratet nemne ut tilsynspersonar som ved rettleiing og åtvaring skal arbeide for å hindre brot på føreseger som er fastsette i eller i medhald av lova, og vere med å halde oppe ro og orden på haustingsfelt.

Kapittel 6 Tilrettelegging for kontroll

§ 34 Plikt til å leggje til rette for kontroll om bord i fartøy

For å leggje til rette for kontroll med føreseger som er fastsette i eller i medhald av lova eller anna havressurslovgjeving, kan departementet i forskrift forby eller gje pålegg om

- a) å ha om bord eller bruke reiskapar
- b) korleis reiskapar som ikkje er i bruk, skal oppbevarast
- c) å ha om bord eller bruke utstyr som kan nyttast til sortering, oppmaling, dumping, utkast o.a. av fangst
- d) å ha om bord og bruke utstyr som overvaker og rapporterer aktiviteten til fartøyet, som til dømes satellittsporingssystemer og ferdsskrivar
- e) å ha om bord godkjende teikningar av oppbevaringsstader og av fartøyet elles
- f) korleis fangst skal merkjast og stuast, og å ha om bord oversikt over korleis fangsten er stua
- g) å ha om bord og bruke utstyr og dokumentasjon som sikrar kontroll med det kvantum som vert hausta.

§ 35 Plikt til å innhente informasjon

Departementet kan fastsetje forskrifter om plikt til å lytte på bestemte radiofrekvensar til bestemte tider og om plikt til å skaffe og bruke anna kommunikasjonsutstyr for å ta imot meldingar frå styresmaktene.

§ 36 Opplysningsplikten til haustaren (fangstdagbok o.a.)

Departementet kan i forskrift påleggje eigaren eller brukaren av fartøy å føre fangstdagbok og gje nærare reglar om korleis ho skal førast, kva slags opplysningar ho skal innehalde, og om oppbevaring og innsending av fangstdagboka.

Departementet kan i forskrift påleggje eigaren eller brukaren av fartøy å gje andre opplysningar om hausting og produksjon av fangst.

§ 37 Omlasting, skifte av haustingsområde og avslutning av hausting

Departementet kan av kontrollomsyn forby eller fastsetje nærare reglar om omlasting, mellom anna at den som lastar om, skal melde frå om dette innan fastsette fristar, og at omlasting berre kan skje på eller innanfor bestemte posisjonar eller i ei bestemt hamn.

Departementet kan i forskrift gje pålegg om at den som tek til å hauste, skifter haustingsområde eller avsluttar haustinga, skal melde frå om dette innan fastsette fristar og framstille seg for kontroll på eller innanfor bestemte posisjonar eller i ei bestemt hamn.

§ 38 Registrering som mottakar og kjøpar av fangst i første hand

Departementet kan i forskrift gje reglar om at den som tek imot fangst som vert lossa eller omlasta frå fartøy, skal vere registrert som mottakar hos Fiskeridirektoratet, og om at den som kjøper fangst i første hand, skal vere registrert som kjøpar hos Fiskeridirektoratet. Det kan fastsetjast vilkår for slik registrering.

§ 39 Landings- og sluttsetel og førehandsvarsel om landing

Eigaren eller brukaren av haustings- eller transportfartøy og den som tek imot fangst, skal skrive ut ein landingssetel med opplysningar om fangsten. Dette gjeld uansett om fangsten vert overført til anlegg på land, anna fartøy eller til oppbevaring i sjø.

Eigaren eller brukaren av haustings- eller transportfartøy og den som kjøper fangst i første hand, skal skrive ut ein sluttsetel med opplysningar om fangsten.

Departementet kan i forskrift gje nærare reglar om omfanget av pliktene i første og andre ledd, mellom anna korleis setelen skal førast, kva slags opplysningar setelen skal innehalde, og om oppbevaring og innsending av setelen.

Departementet kan i forskrift fastsetje at dei som er nemnde i første og andre ledd, skal sende førehandsvarsel til styresmaktene om kvar, korleis og når landing eller mottak av fangst skal skje, kva slags opplysningar om fangsten førehandsvarselet skal innehalde, og at førehandsvarsel skal sendast ei viss tid før fangsten kan landast.

§ 40 Plikt til å sikre opplysningar om fangst

Departementet kan i forskrift gje reglar om at dei som haustar, tek imot, transporterer, oppbevarer, produserer eller omset viltlevande marine ressursar, skal ha og bruke dokumentasjon og utstyr som sikrar kontroll med kvantumet som vert motteke, transportert, oppbevart, produsert, teke ut frå oppbevarings- eller produksjonsstad eller omsett. Departementet kan også gje reglar om korleis viltlevande marine ressursar skal oppbevarast.

§ 41 Sporing

Departementet kan i forskrift gje reglar om at dei som

haustar, tek imot, transporterer, oppbevarer, produserer eller omset villlevande marine ressursar, skal kunne dokumentere dei opplysningane som trengst for at det heile tida skal vere mogleg å spore fisk o.a. tilbake til ein fangst som er registrert på landings- eller slutsettlet.

§ 42 Omrekningsfaktorar

Departementet kan i forskrift fastsetje omrekningsfaktorar frå tilverka eller landa fangst til rund vekt og mellom ulike grader av tilverking.

Eigaren og brukaren av haustingsfartøy og produksjonsanlegg har plikt til å samarbeide når Fiskeridirektoratet hentar inn måleprøver til omrekningsfaktorar.

§ 43 Bruk av elektronisk utstyr og programvare

Departementet kan i forskrift fastsetje at registrering og overføring av opplysningar som er nemnde i dette kapitlet, skal skje ved bruk av bestemt elektronisk utstyr og programvare.

Kapittel 7 Kontroll og handheving

§ 44 Kontrollansvaret til Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet skal føre kontroll med at dei som lova gjeld for, held seg til føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova og anna lovgjeving om deltaking i, leiting etter og uttak, omsetning, produksjon, innførsle og utførsle av villlevande marine ressursar.

§ 45 Samarbeid ved kontroll

Dei som vert kontrollerte i samsvar med føresegner som er gjevne i eller i medhald av lova eller anna lovgjeving som er nemnd i § 44, skal samarbeide med kontrollstyresmaktene ved gjennomføring av kontroll, mellom anna ved å svare på oppkalling over radio eller anna kommunikasjonsutstyr.

§ 46 Gjennomføring av kontroll

Fiskeridirektoratet skal ha uhindra og direkte tilgang til fartøy i gjennomføring av kontroll etter § 44. Same tilgangen skal Fiskeridirektoratet ha til reiarlagskontor og fiskemottak og hos alle andre som i ervervssamanheng rår over, transporterer, oppbevarer, produserer eller på andre måtar handterer villlevande marine ressursar, og til stader der relevante dokument og opplysningar er å finne. Det same gjeld også hos dei som i forskrift er pålagde å gje opplysningar i medhald av § 22 femte ledd.

Fiskeridirektoratet skal ha uhindra og direkte tilgang til rekneskapar, relevante dokument, gjenstandar og opplysningar hos alle som er nemnde i første ledd.

Ansvarshavande eller representant for ansvarshavande skal gje tilgang til og leggje fram relevante gjenstandar, relevante og korrekte opplysningar og dokument og stadfeste kopiar av desse. Vidare skal han tillate merknader i fangstdagbok, mottaksjournal og liknande og skrive under kontrollrapporten som vert sett opp. Ansvarshavande eller representant for ansvarshavande kan føre merknader på rapporten.

Fiskeridirektoratet kan gje pålegg om å stanse fartøy, trekkje reiskapar eller sjølv trekkje reiskapar og forank-

ring til slike og stanse andre pågåande aktivitetar om bord i fartøy eller på land. Fiskeridirektoratet kan vidare gje pålegg om å stanse transportmiddel. Fiskeridirektoratet kan plombere reiskapar og oppbevaringsstader for villlevande marine ressursar, dokument, relevante opplysningar og gjenstandar.

Fiskeridirektoratet kan gjennomføre produksjonsprøver, opne emballasje og ta prøver av vareparti, mellom anna tine fryst vare. Dersom eigaren av vara eller andre vert påførte utgifter gjennom slike undersøkingar, kan utgiftene ikkje krevjast refunderte.

Politiet skal yte Fiskeridirektoratet nødvendig hjelp og vern ved gjennomføring av kontroll.

§ 47 Utplassering av inspektørar og observatørar

Inspektørar og observatørar kan plasserast om bord i haustingsfartøy. Dei skal ha nødvendig kost og losji for fartøyet si rekning, og dei skal utan vederlag kunne bruke kommunikasjonsutstyr.

Departementet kan fastsetje forskrift om

- a) oppgåvene til observatøren
- b) kva fartøygrupper og kor mange fartøy som skal ha inspektør eller observatør om bord, og korleis fartøya skal veljast ut
- c) at kostnadene ved inspektør- og observatørordningar, mellom anna løns- og transportkostnadene, skal fordelast på alle deltakande fartøy i ei nærare definert fartøygruppe eller i særlege tilfelle heilt eller delvis berast av enkeltfartøy
- d) at fartøy som ikkje har betalt pålagde inspektør- eller observatørkostnader kan nektast å delta i vedkomande haustingsverksemd.

Krav etter vedtak etter andre ledd bokstav c er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 48 Kontrolloppgåvene til salslaga

Salslag som har vedtekter som er godkjende i medhald av lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk (råfiskloven), skal kontrollere at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde. Kontrollen skal avgrensast til opplysningar som naturleg følgjer av salslaget si verksemd etter råfiskloven, særleg kontroll med at fangstuttak og landa fangst er i samsvar med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova her. Departementet kan påleggje salsorganisasjonane å kontrollere opplysningar om fangstar som ikkje kjem inn under den retten salslaget har til førstehandsomsetning.

Ved gjennomføring av kontrollen kan salslaget krevje uhindra tilgang til haustings- eller transportfartøy og til kontora, lagera og produksjonsanlegga til kjøparen eller mottakaren. Det same gjeld når fangst vert overført frå eller til steng eller merd. I denne samanhengen kan salslaget krevje uhindra tilgang til fangstdagbok, landingsjournal, setlar og rekneskapar. Departementet kan i forskrift stille krav til korleis salslaget organiserer kontrollverksemda.

Dei som vert kontrollerte, har plikt til å samarbeide ved kontrollen.

Departementet kan fastsetje forskrift om gjennomfö-

ring av kontroll som er nemnd i denne paragrafen, og om rapporterings- og kontrollrutinar.

§ 49 *Utveksling av opplysningar mellom kontrollstyresmakter o.a.*

Personell i Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet kan utan hinder av teieplikt gje andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemyndighet opplysningar som har naturleg samanheng med oppgåvene deira etter lova her.

Teieplikt for personell i andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemyndighet hindrar ikkje at dei gjev Fiskeri- og kystdepartementet eller Fiskeridirektoratet opplysningar som er nemnde i første ledd.

Kongen kan fastsetje nærare forskrifter om utveksling av opplysningar etter denne paragrafen.

Kapittel 8 Tiltak mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske

§ 50 *Forbod mot ilandføring av fangst*

Departementet kan forby ilandføring av viltlevande marine ressursar som er fanga med fartøy som ikkje er norsk, eller med fartøy som ikkje er disponert av norsk statsborgar eller nokon som er likestilt med norsk statsborgar, når

- a) fangsten er frå ein fiskebestand av felles interesse med andre statar, som ikkje er forvalta felles
- b) fangsten er teken i strid med eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, fører til overfiske av forsvarlege totalkvotar eller er i strid med internasjonale avtalar
- c) flaggstaten etter oppmoding ikkje kan stadfeste at fangsten er teken i fiskeriaktivitet i samsvar med eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, eller er i strid med reglar om fiskeriaktivitet som er avtalte med ein framand stat.

§ 51 *Tiltak mot dei som driv eller medverkar til ulovleg, urapportert og uregulert fiske*

Departementet kan fastsetje forskrift om

- a) forbod mot ilandføring, omlasting og tilverking av fangst i norsk hamn med fartøy som ikkje er norsk, når fartøyet har teke del i fiske som klårt strir mot eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, eller klårt strir mot reglar om fiske som er avtalte med ein framand stat
- b) forbod mot ilandføring, omlasting og tilverking av fangst i norsk hamn med fartøy som ikkje er norsk, når den som eig eller driv fartøyet er eit rettssubjekt som med eit anna fartøy har teke del i fiske som klårt strir mot eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, eller klårt strir mot reglar om fiske som er avtalte med ein framand stat
- c) forbod mot lasting og lossing og mot hamne-, forsynings- og støttenester i norsk hamn til og frå fartøy som har eller får forbod etter bokstav a eller b
- d) forbod i territorialfarvatnet mot forsynings- og støttenester og omlasting til og frå fartøy som har eller får forbod etter bokstav a eller b
- e) forbod mot forsynings- og støttenester til og frå anna fartøy med norsk fartøy eller på annan måte, når det

førstnemnde fartøyet har eller får forbod etter bokstav a til d

- f) forbod etter bokstav a til e for fartøy som er oppførte på lister i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar over fartøy som driv ulovleg, urapportert eller uregulert fiske.

Kongen kan fastsetje forskrift som forbyr fartøy som ikkje er norsk, jf. fiskeriforbudsloven § 2, tilgang til norske indre farvatn, dersom vilkåra for å forby ilandføring av fangsten etter § 50 eller etter paragrafen her første ledd bokstav a, b eller f, er oppfylte.

§ 52 *Forbod mot verksemd som kan undergrave forvaltningstiltak*

Departementet kan for å motverke ulovleg, urapportert og uregulert fiske forby verksemd som kan vere med på å undergrave nasjonale forvaltningstiltak og tiltak frå internasjonale og regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar.

Kapittel 9 Fangst som er hausta eller levert i strid med lova

§ 53 *Forbod mot omsetning*

Det er forbode å ta imot eller omsetje fangst som er hausta eller levert i strid med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova. Departementet kan i forskrift fastsetje forbod mot å ta imot eller omsetje fangst ved brot på føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 40, 41 og 52.

Det er likevel lov å ta imot eller omsetje slik fangst når det er gjort vedtak etter § 54, eller når Fiskeridirektoratet eller salslaget har samtykt.

§ 54 *Fangst som er hausta eller levert i strid med lova*

Fangst eller verdien av fangst som er hausta eller levert i strid med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova her, eller deltakerloven, tilfell vedkomande salslag, eller staten dersom fangsten ikkje fell inn under omsetningsretten til salslaget. Dette gjeld utan omsyn til om tilhøvet medfører straffansvar.

Departementet kan i forskrift fastsetje reglar om handsaming av slike saker, korleis verdien av fangsten skal fastsetjast, om det kan gjevast vederlag for kostnader ved ilandføring, og om kva salslaga kan bruke slike midlar til.

Endeleg vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg, og verdien av fangsten kan krevjast inn ved motrekning i fangstoppgjær. Departementet kan gje forskrift om mellombels tilbakehald av fangstverdi.

Kapittel 10 Avgifter, register og plikt til å gje opplysningar om drifta av fartøy

§ 55 *Kontrollavgift*

Departementet kan fastsetje forskrift om kontrollavgift. Slik forskrift kan innehalde føresegner om plikt til å svare avgift, korleis ho skal krevjast inn, og om opplysningsplikt for den som leverer og den som tek imot fangst når dette er avgjerande for omfanget av avgiftsplikta.

Skuldig avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 56 Register

Fiskeridirektoratet kan opprette register for føring, lagring og bruk av opplysningar som er samla etter pålegg som er fastsette i eller i medhald av lova.

Fiskeridirektoratet kan vidare, til bruk for kontrollformål, opprette register for føring, lagring og bruk av opplysningar som er nemnde i første ledd, saman med opplysningar som er henta frå andre kjelder.

Departementet kan i forskrift fastsetje nærare reglar om registrering og bruk av opplysningar i slike register.

§ 57 Plikt til å gje opplysningar om drifta av fartøy

Departementet kan i forskrift påleggje eigaren eller brukaren av haustingsfartøy å gje Fiskeridirektoratet rekneskapar og andre opplysningar om drifta av fartøyet.

Kapittel 11 Tvangsmulkt og lovbrotsgebyr

§ 58 Tvangsmulkt

Departementet kan påleggje tvangsmulkt for å sikre at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde.

Tvangsmulka er ei løpande mulkt som går frå ein særskild fastsett frist for oppfylling av pålegg, dersom denne fristen har gått ut utan at pålegget er oppfylt. Departementet kan i særlege tilfelle redusere eller fråfalle oppsamla mulkt.

Departementet kan i forskrift gje nærare reglar om fastsetjing, gjennomføring og kva tid tvangsmulka skal gjelde for, og føresegner om rente og tilleggsgebyr dersom tvangsmulka ikkje vert betalt ved forfall.

Tvangsmulkt kan krevjast inn gjennom salslaget ved motrekning i fangstoppgjær.

§ 59 Lovbrotsgebyr

Departementet kan påleggje den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, lovbrotsgebyr. Lovbrotsgebyr kan påleggjast etter faste satsar eller utmålast i kvart enkelt tilfelle. Ved fastsetjing av gebyret kan det mellom anna takast omsyn til fortienesta eller den potensielle fortienesta som den ansvarlege har hatt ved lovbrotet, kor alvorleg lovbrotet er, og ekstra kostnader som kontrolltiltak og handsaming av saka har ført med seg.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om fastsetjing av lovbrotsgebyr og føresegner om rente og tilleggsgebyr dersom lovbrotsgebyret ikkje vert betalt ved forfall.

Endeleg vedtak om lovbrotsgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Lovbrotsgebyr kan også krevjast inn gjennom salslaget ved motrekning i fangstoppgjær. Domstolane kan prøve storleiken på gebyret.

Lovbrotsgebyr og straff etter kapittel 12 kan ikkje nyttast mot same lovbrots.

Kapittel 12 Straffansvar

§ 60 Brot på reguleringsføresegner

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner fastsette i eller i medhald av §§ 9, 10, 11 tredje og fjerde ledd og 12 til 14, vert straffa med bøter eller fengsel i inn-

til eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

§ 61 Brot på reglar om gjennomføring av hausting og orden på haustingsfelt

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 15, 16 andre ledd, 18 til 21, 22 første og tredje ledd, 23 og 24, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

§ 62 Brot på reglar som skal leggje til rette for kontroll

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 34 og 36 til 42, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

§ 63 Brot på reglar om kontroll og handheving

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 45, 46 første til femte ledd, 48 andre til fjerde ledd og 50 til 53, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

§ 64 Fellesføresegner om straff

Grovt lovbrots som er gjort med grov aktløyse eller med vilje, kan straffast med fengsel i inntil tre år. Ved vurderinga av om lovbrotet er grovt, skal det særleg leggjast vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av lovbrotet er stor, om lovbrotet har skjedd systematisk og over tid, og om lovbrotet har skjedd som ledd i organisert verksemd.

Når straffansvar etter §§ 60 til 63 kan gjerast gjeldande mot fartøyføraren for ei handling nokon av mannskapet på eit fartøy står for, kan den underordna berre straffast dersom han har brote føresegner med vilje. Ved avgjerda av om ein underordna skal straffast, skal det særleg takast omsyn til den preventive verknaden av straffa, kor grovt lovbrotet er, og om vedkomande har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved brotet.

Dersom utanlandsk fartøy har brote føresegner som er nemnde i §§ 60 til 63 utanfor sjøterritoriet, kan fengselsstraff ikkje nyttast. Det kan heller ikkje påleggjast subsidiær fengselsstraff i fall bot ikkje vert betalt. Fengselsstraff kan likevel nyttast dersom dette følgjer av avtale med ein framand stat eller fartøyet er statslaust.

Fartøyføraren kan vedta førelegg på vegner av oppdragsgjevaren. Oppdragsgjevaren kan også straffast i sak som vert reist mot fartøyføraren.

Forsøk og medverknad vert straffa på same måte.

§ 65 Inndraging

Ved brots på føresegner som er nemnde i §§ 60 til 63, kan fangst inndragast. Det same gjeld reiskapar, gjenstandar, eigedomar, anlegg eller fartøy som er brukte ved lovbrotet. Dette gjeld utan omsyn til kven som er eigar. I staden for ting kan verdien heilt eller delvis inndragast hos den skuldige eller den det er handla på vegner av, eller hos eigaren.

Det kan fastsetjast at panterett og andre rettar i ting som vert inndregne, heilt eller delvis fell bort. Føresegnene i lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) § 37 c gjeld tilsvarande.

Når lovleg og ulovleg fangst er blanda saman, kan heile fangsten inndragast.

Kapittel 13 Allmenne føresegner og ikraftsetjing

§ 66 Havforskning og praktiske reiskapsforsøk

Når det er nødvendig for gjennomføring av havforskning eller praktiske forsøk til utvikling av reiskapar, fangsmetodar og liknande, kan Fiskeridirektoratet gjere unntak frå føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova eller anna fiskerilovgjeving. Andre føresegner i lova gjeld så langt dei høver.

Departementet kan fastsetje kva som skal reknast som havforskning og praktiske forsøk til utvikling av reiskapar, fangstmetodar og liknande.

§ 67 Forskrifter

Departementet kan gje forskrifter til gjennomføring av lova. Forskrifter som er gjevne i medhald av lova, kan fastsetjast ulikt for

- a) fartøy- og reiskapsgrupper
- b) område, artar eller tider på året
- c) typar verksemd.

§ 68 Forskrifter etter saltvassfiskeleva o.a.

Forskrifter som er fastsette i medhald av lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (saltvannsfiskeleva) og lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v., gjeld også etter at lova her er sett i kraft. Forskrifter fastsette i medhald av lova her, kan likevel oppheve forskrifter etter desse lovene når dei uttrykkeleg fastslår dette.

§ 69 Ikraftsetjing

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Frå same tid vert lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. oppheva. Kongen kan setje i kraft dei enkelte føresegnene til ulik tid og på same måte oppheve dei enkelte føresegnene i saltvannsfiskeleva til ulik tid. Frå den tid § 38 vert sett i kraft, vert lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v. oppheva.

§ 70 Endringar i andre lover

Frå den tid lova vert sett i kraft, vert det gjort følgjande endringar i andre lover:

1. I lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk vert det gjort følgjande endringar:

Ny § 1 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan bestemme at loven også skal gjelde for andre villlevende marine ressurser.

Ny § 7 andre og tredje ledd skal lyde:

I forbindelse med kontroll som nevnt i første ledd kan salgsorganisasjon kreve uhindret tilgang til høstings- eller transportfartøy og til kjøperens eller mottakerens kon-

tor, lager og produksjonsanlegg. Det samme gjelder når fangst blir overført fra eller til steng eller merd. I denne sammenheng kan salgsorganisasjonen kreve uhindret tilgang til fangstdagbok, landingsjournal, sedler og regnskap. Departementet kan i forskrift stille krav til salgsorganisasjonens organisering av slik kontrollvirksomhet.

De som er omfattet av andre ledd har plikt til å samarbeide ved kontroll.

§ 7 andre ledd vert nytt fjerde ledd.

2. I lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersøiske naturforekomster enn petroleumsforskomster vert det gjort følgjande endringar:

Ny § 1 tredje ledd skal lyde:

Loven får ikke anvendelse på utnyttelse av bunnfaste arter i og på norsk kontinentalsokkel.

§ 2 tredje ledd vert oppheva.

§ 2 fjerde ledd vert nytt tredje ledd.

3. I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven) vert det gjort følgjande endringar:

§ 1 skal lyde:

Denne lov gjelder fiske m.v. og annen utnyttelse av villlevende marine ressurser i Norges territorialfarvann, herunder territorialfarvannet ved Jan Mayen. Den gjelder likevel ikke for territorialfarvannet ved Svalbard.

§ 3 skal lyde:

Det er forbudt for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger (jf. § 2), å drive fiske, fangst eller annen utnyttelse av villlevende marine ressurser i territorialfarvannet. Til fiske eller fangst i territorialfarvannet er det forbudt å nytte fartøy eller redskap som ikke er norsk (jf. § 2).

Ved fiske og fangst i territorialfarvannet må minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne samt fartøyføyeren være bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune. Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet i første punktum for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område, eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS.

Forbudene i første ledd gjelder ikke sportsfiske med håndredskap eller annen utnyttelse som ikke innebærer uttak av villlevende marine ressurser. Salg av fangsten er forbudt. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som håndredskap.

Uten hensyn til forbudene i første ledd kan departementet bestemme at utlendinger kan drive jakt på kystsel og fastsette vilkår for utlendingers deltakelse i slik jakt.

§ 8 skal lyde:

Kongen kan forby ilandføring fra fangstfeltet av fisk, krepsdyr og bløtdyr eller deler og produkter av disse fiske- eller dyreslag fanget med fartøy som ikke er norsk (jfr. § 2), eller med fartøy som ikke er disponert av norsk

statsborger eller noen som er likestilt med norsk statsborger (jfr. § 2), *når ilandføringen* antas å ville motvirke stabile og gode pris- og avsetningsforhold ved førstehåndsomsetningen eller den videre omsetning og eksport. Slike forbud kan begrenses til å gjelde bestemte områder eller bestemte *fiskeslag*.

Berørte organisasjoner skal såvidt mulig være rådspurt før det blir fastsatt forbud i medhold av *første ledd*.

Departementet kan ved forskrift pålegge eier eller bruker av fartøy som nevnt i første ledd, og som befinner seg i farvann under norsk fiskerijurisdiksjon, å gi oppgaver til fiskeridirektoratet og salgsgesellskaper over ombordværende fangst og fangstaktivitet som fartøyet har utøvd i farvann utenfor norsk fiskerijurisdiksjon, dersom fartøyet skal levere fangst i Norge. Det kan herunder også gis pålegg om å gi opplysninger knyttet til leveringen av fangsten.

§ 46 i lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser får tilsvarende anvendelse.

§ 9 vert oppheva.

4. I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone vert det gjort følgjande endringar:

§ 3 første ledd skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske eller fangst eller annen utnyttelse av villlevende marine ressurser innenfor den økonomiske sone for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger i henhold til lov av 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann. Bestemmelsene i nevnte lov gjelder for øvrig tilsvarende i den økonomiske sone.

§ 4 skal lyde:

Kongen kan gi forskrifter om fiske og fangst og annen utnyttelse av villlevende marine ressurser i den økonomiske sone, herunder om

- a) største tillatte fangstmengde og fangsttinningsgrad, samlet og for bestemte fiskeslag og bestemte områder,
- b) adgang for fiskere fra andre stater til å fiske andeler av tillatte fangstkvanter, og om vilkårene for slikt fiske,
- c) tiltak for å sikre en rasjonell og forsvarlig utøving av fisket, herunder bestemmelser om antall fartøyer, fartøystørrelse, redskapsbruk, redskapsbegrensninger, fredningstider, samt trålfrie soner og andre områdebegrensninger,
- d) andre tiltak til vern og fremme av bestander av fisk, skalldyr og de levende ressurser for øvrig.

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Når straffansvar kan gjøres gjeldende mot fartøyføringen for en handling noen av mannskapet på et fartøy har begått, kan den underordnede bare straffes for forsøttlig overtredelse. Ved avgjørelsen av om den underordnede skal straffes, skal det særlig tas hensyn til den preventive virkningen av straffen, hvor grov overtredelsen er, og om vedkommende har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved overtredelsen.

5. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om lakse- og innlandsfisk m.v. vert det gjort følgjande endringar:

§ 2 skal lyde:

Loven gjelder for anadrome laksefisk og innlandsfisk på det norske fastland. Loven gjelder også for anadrome laksefisk i norsk indre farvann, norsk territorialfarvann og i Norges økonomiske sone utenfor det norske fastland. *Lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser § 4 tredje ledd får tilsvarende anvendelse.*

Loven gjelder for fiske etter saltvannsfisk når dette går fram av bestemmelsene.

Kongen kan bestemme at loven skal gjelde for Svalbards landterritorium, indre farvann og territorialfarvann.

Denne lov gjelder med de begrensninger som følger av folkeretten eller overenskomst med fremmed stat. Når avtaler med fremmed stat eller internasjonale konvensjoner gjør det nødvendig, kan Kongen gi regler uten hinder av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

6. I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten skal ny § 16 femte ledd lyde:

Departementet kan fastsette forskrift om forbud mot registrering i norsk ordinært skipsregister eller norsk internasjonalt skipsregister for fartøy som er oppført på lister i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner over fartøy som driver ulovlig, urapportert eller uregulert fiske. Departementet kan likeledes fastsette forskrift om forbud mot registrering for fartøy som er underlagt forbud i medhold av lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser § 51 første ledd a og b.

7. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten skal § 9 første ledd bokstav e lyde:

e) *lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser.*

8. I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst vert det gjort følgjande endringar:

§ 2 skal lyde:

Loven regulerer adgangen til å drive ervervsmessig fiske og fangst og annen høsting av villlevende marine ressurser med fartøy som er norsk etter reglene i sjøloven §§ 1 til 4 og fartøy som eies av utlending bosatt i Norge når fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter. Fartøy som er norsk etter sjøloven § 1 tredje ledd, regnes ikke som norsk etter loven her, med mindre fartøyet eies av person bosatt i Norge og fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter.

§ 3 skal lyde:

Fiske og fangst er ervervsmessig når vedkommende yrkesutøver har fiske eller fangst til levevei alene eller sammen med annen næring. *Ervervsmessig fiske og fangst omfatter også annen høsting av villlevende marine ressurser hvor fartøy nyttes.*

Vitenskapelige undersøkelser eller praktiske fiskeforsøk som gjennomføres etter tillatelse av Fiskeridirektoratet, jf. *lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser § 66*, er ikke å anse som ervervsmessig fiske og fangst etter loven her.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om når fiske og fangst skal anses for å være ervervsmessig,

herunder regler om krav til inntekt opptjent ved fiske og fangst.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

En ervervstillatelse gir bare rett til å utøve fiske eller fangst i samsvar med de bestemmelser som til enhver tid er fastsatt i eller i medhold av *lov xx om forvaltning av villlevande marine ressursar* eller loven her.

9. I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur skal § 17 andre ledd lyde:

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift regulere uttak og gjenfangst av den enkelte art på lokaliteten uavhengig av bestemmelsene i *lov xx om forvaltning av villlevande marine ressursar*.

Presidenten: Det voteres først over § 11 tredje ledd under kapittel 3, Fangstmengd og kvotar. Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Deretter voteres det over resten av kapittel 3 samt alle de øvrige kapitlene i komiteens innstilling.

Votering:

1. Komiteens innstilling til § 11 tredje ledd under kapittel 3 ble bifalt med 41 mot 36 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.54.28)
2. Komiteens innstilling til resten av kapittel 3 og til de øvrige kapitlene ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Sak nr. 3 [14:54:58]

Referat

1. (75) Statsministerens kontor melder at
1. lov om endringer i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 (gjennomføring av forordning (EF) 561/2006 om harmonisering av visse bestemmelser på det sosiale området innenfor veitransport og om endring av forordning (EØF) nr. 3821/85 og (EF) nr. 2135/98 samt om oppheving av forordning (EØF) nr. 3820/85 m.m.) (Besl. O. nr. 47 (2007-2008))
2. lov om endringer i burettslagslova, eigarseksjonslova og avhendingslova (Besl. O. nr. 50 (2007-2008))
- er sanksjonert under 25. april 2008
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (76) Lov om endringer i folketrygdloven (svangerskaps- og foreldrepenger med 100 prosent dekning for selvstendig næringsdrivende) (Ot.prp. nr. 51 (2007-2008))
3. (77) Lov om endringer i barnehageloven (rett til plass i barnehage) (Ot.prp. nr. 52 (2007-2008))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes familie- og kulturkomiteen.
4. (78) Lov om individuell pensjonsordning (Ot.prp. nr. 50 (2007-2008))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
5. (79) Lov om endringer i opplæringslova (Om faget kristendoms-, religions- og livssynskunnskap og rett til avgrensa fritak) (Ot.prp. nr. 54 (2007-2008))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
6. (80) Lov om endringer i kommuneloven (forlengelse av inndekningsperioden for underskudd) (Ot.prp. nr. 53 (2007-2008))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.55.